

LOPPURAPORTTI

TOIMEKSI-hanke

Seinäjoen kaupunki ja
Eskoon sosiaalipalvelujen kuntayhtymä

16.12.2022

• Sisällysluettelo

1. JOHDANTO	3
2. HANKKEEN TOIMENPITEET JA TULOKSET	6
3. HANKKEEN TOTEUTUS JA HANKKEEN TULOKSET	12
3.1.1. Työkyvyn tuen tarpeiden tunnistaminen (sis. työkyvyn tuen tiimin kehittäminen, asiakasvastaavamallin kehittäminen, työkyvyn tuen arviointi)	12
3.1.2. Yksilöllisten palvelupolkujen luominen osaksi tulevaisuuden sote-keskusta (sis. asiakasohjaus, verkostoyhteistyö, yhteinen suunnitelma)	23
3.1.3. Sosiaalihuollon työllistymistä tukeva palvelupolku osaksi tulevaisuuden sote-keskusta	25
3.1.4. Työkyvyn tuen palvelukokonaisuus (kuvana/graafigisena tai muuten selkeänä hahmotuksena (visuaalinen ja/tai sanallinen))	28
3.2. Laatukriteereihin perustuvan tuetun työllistymisen työhönvalmennuksen pilotointi	32
3.3. Alihankintamalli	36
3.4. Ammattilaisten osaamisen vahvistaminen	39
3.5. Seuranta ja arviointi	42
3.6. Viestintä	43
4. EHDOTUKSET JATKOTOIMENPITEIKSI	46
4.1. Tärkeimmät opit	46
4.2. Mitä seuraavaksi	47
4.3. Riskien toteutuminen	47
5. MISTÄ MATERIAALI LÖYTYY	49
6. LOPPUSANAT	50

LIITTEET

Tämä TOIMEKSI-hanke on ollut osa hallituksen Työkykyohjelmaa, jota toteutetaan vuosina 2019–2023. Hanke on rahoitettu Työkykyohjelmasta. Työkykyohjelma on osa hallituksen työllisyystoimien kokonaisuutta, ja se perustuu hallitusohjelmaan. Työkykyohjelmasta vastaa ja sitä toteuttaa työ- ja elinkeinoministeriö yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa. Työ- ja elinkeinoministeriön toimet keskittyvät osatyökykyisten työllistymisen esteiden purkamiseen ja työllistymistä vauhdittaviin toimiin. Samalla ehkäistään työttömyyden pitkittymistä. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan toimilla kehitetään osatyökykyisten työkyvyn tuen palvelukokonaisuutta sote-keskuksissa. Tässä raportissa on tarkemmin kuvattu, mihin ohjelman tavoitteeseen tai tavoitteisiin hanke kytkeytyy.

1. Johdanto

Etelä-Pohjanmaan TOIMEKSI-hankkeen hakemus syntyi kesällä 2020 laaja-alaisen työnyrkin toimesta. Hanketta valmistelemassa olivat asiantuntijat aikuissosiaalityöstä, TE-toimistosta, Kelalta, TYP:stä, Ely-keskuksesta, työllisyyden kuntakokeilusta sekä järjestöistä. Keskustelujen ja työpajojen seurauksena syntyi TOIMEKSI-hanke, jonka tarkoituksena ja tavoitteena on ollut yhdenmukaistaa ja vahvistaa kaikkein heikommassa työmarkkina-asemassa olevien vammaisten ja osatyökykyisten palveluita Etelä-Pohjanmaalla. Lähtökohtana hankkeelle oli maakunnan toimijoiden yhteinen näkemys siitä, että jokainen on työkykyinen ja sopiva johonkin työhön.

Etelä-Pohjanmaalle tehtiin aluksi kaksi hankesuunnitelmaa työkykyohjelmasta, toinen maakunnan alueelle ja toinen Eskoon sosiaalipalveluiden kuntayhtymän alueelle. Hankesuunnitelmien yhdistäminen yhdeksi hankkeeksi tuli ministeriön velvoittamana syyskuussa 2020 ja yhteinen hankesuunnitelma tiivistettiin TOIMEKSI-hankkeeksi.

Hankkeeseen ovat osallistuneet kaikki Etelä-Pohjanmaan 18 kuntaa (Alajärvi, Alavus, Evijärvi, Ilmajoki, Isojoki, Isokyrö, Karijoki, Kauhajoki, Kuhava, Kuortane, Kurikka, Lappajärvi, Lapua, Seinäjoki, Soini, Teuva, Vimpeli ja Ähtäri), sote-kuntayhtymät ja Eskoon sosiaalipalvelujen kuntayhtymä. Isokyrö liittyi osaksi Etelä-Pohjanmaan maakuntaa hankkeen aluksi, 1.1.2021. Etelä-Pohjanmaa on väkiluvultaan yhdeksänneksi suurin maakunta, jonka väkiluku on 193 207 (31.12.2019). Hanke on kattanut 100 % Etelä-Pohjanmaan väestöstä.

Eskoon toiminta-alueena oli koko Etelä-Pohjanmaa ja Pohjanmaan maakunta, josta pilottialueiksi oli valittu Koivusillan toimintakeskus (Tervajoki), toimintakeskus Purje (Kristiinankaupunki) ja toimintakeskus Veturi (Pietarsaari). Hankekauden aikana lait järjestämisvastuun siirtämisestä hyvinvointialueelle tulivat voimaan ja järjestämislain perusteella Eskoon kuntayhtymän pääasiallinen toiminta keskittyy Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueelle. Siitä syystä myös osatoteuttajan toimenpiteet keskitettiin Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueelle.

TOIMEKSI-hanke on kohdentunut Työkykyohjelman molempiin toimenpidekokonaisuuksiin;

1. työkyvyn tuki osaksi tulevaisuuden sosiaali- ja terveystieteistä sekä
2. tuetun työllistymisen menetelmät.

Hanketta on hallinnoinut Seinäjoen kaupunki, jonka kanssa kunnat ovat tehneet sopimuksen hankkeen toteuttamisesta. Seinäjoen kaupunki on hankehallinnoijana vastannut siitä, että hanketta toteutetaan suunnitellun mukaisesti, huolehtinut toteumaraporttien ja maksatushakemusten tekemisestä sekä muista mahdollisista selvitysten ja tietojen toimittamisesta valtionapuviranomaisille. Hankehallinnoija vastaa myös valtionavustusselvityksen tekemisestä hankkeen päätyttyä.

TOIMEKSI-hanke nivoutui tiiviisti osaksi Tulevaisuuden sosiaali- ja terveystieteistä -hankkeen kokonaisuutta. Kunnat ja kuntayhtymät totesivat jo hankkeen hakuvaiheessa Työkykyhankkeen täydentävän Tulevaisuuden sosiaali- ja terveystieteishanketta. TOIMEKSI-hankkeessa on huomioitu erityisesti haavoittuvassa asemassa olevat asiakkaat, joilla on monia haasteita työllistymisen esteenä.

TOIMEKSI-hankkeen suunniteltu kokonaisbudjetti hankeajalle (1.10.2020–31.10.2022) on kuvattu taulukossa 1.

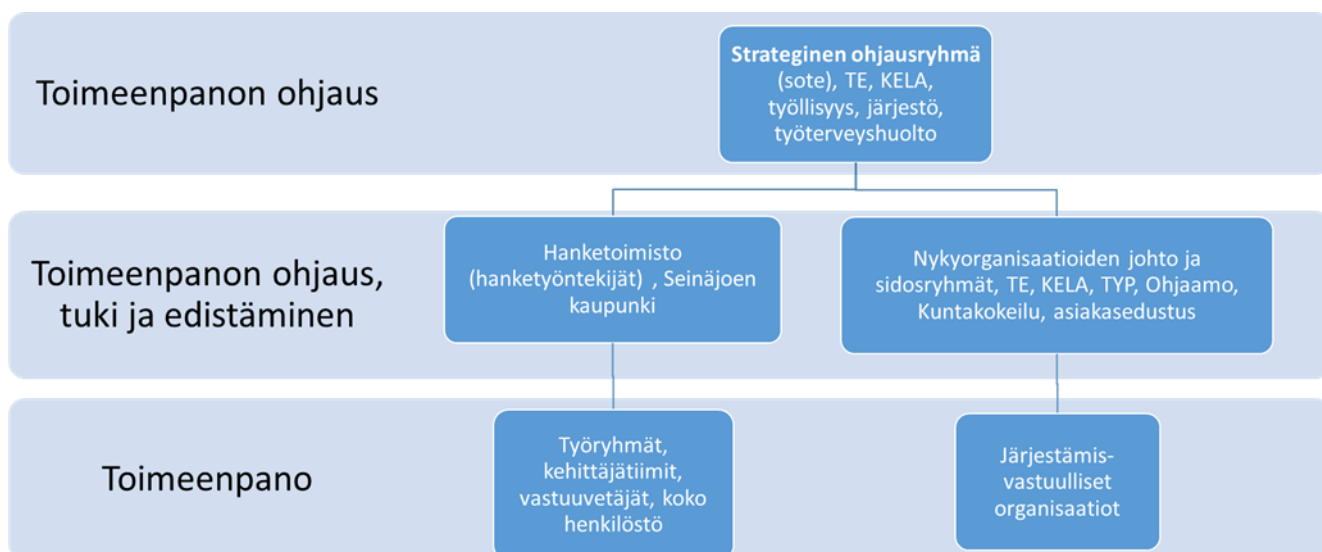
Taulukko 1. TOIMEKSI-hankkeen suunniteltu kokonaisbudjetti.

Hankkeen talousarvio 773 064 € (omavastuu 154 613 €)	
Etelä-Pohjanmaa 18 kuntaa	Eskoon osahanke
473 734 €	299 330 €
Kuntien omavastuu 94 746 €	Eskoon omavastuu 59 867 €

TOIMEKSI-hankkeen viestintä on toteutettu osana Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -hankkeen viestintää. Viestintä on keskitetty www.epsoteuudistus.fi -sivuston alle ja lisäksi tiedotusta on toteutettu sosiaalisen median kautta. TOIMEKSI-hankkeen hankejohtaja ja hanketyöntekijät ovat vastanneet yhdessä assistentin kanssa hankealueen viestinnästä.

Etelä-Pohjanmaalle muodostettiin valtionavustushankkeille yhteinen strateginen ohjausryhmä, mistä muodostui myös TOIMEKSI-hankkeen strateginen ohjausryhmä. Strateginen ohjausryhmä oli laaja-alainen, mukana olivat TE-toimisto ja Kela, kuntien ja sote-kuntayhtymien lisäksi.

Valtioavustushankkeiden ohjausta tuettiin myös poliittisella ohjausryhmällä. (Kuvio 1.)

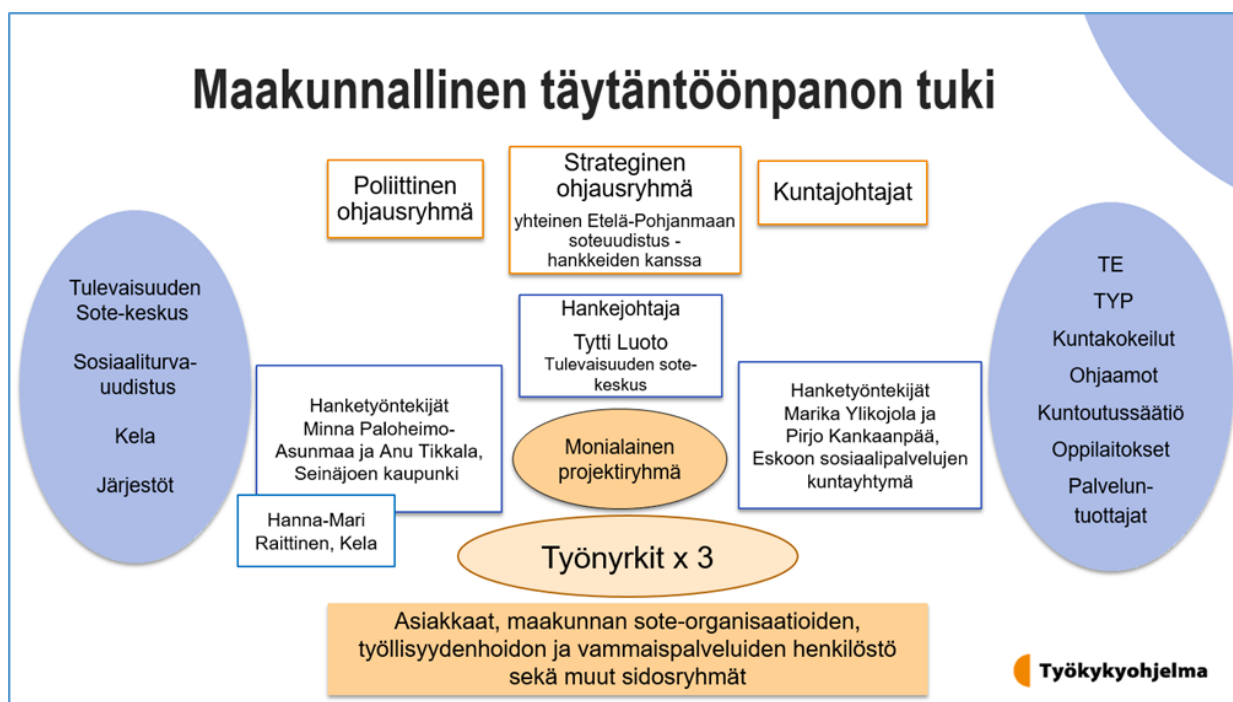
Kuvio 1. TOIMEKSI-hankkeen ohjausrakenne.

Hankkeeseen palkattiin henkilöstö 1.1.2021 alkaen. Tulevaisuuden Sote-keskus hankkeen hankejohtaja ja asiantuntija-assistentti ovat toimineet myös TOIMEKSI-hankkeessa. Hankkeessa on työskennellyt neljä hanketyöntekijää, joista kaksi Seinäjoen kokonaisuudessa ja kaksi Eskoon osahankkeessa. TOIMEKSI-hanketta on tukenut Kelan 100% projektityöntekijä koko hankekauden ajan. Tuetun työllistymisen menetelmien kokonaisuudessa on työskennellyt 50% työajalla hanketyöntekijä ajalla 1.3.–31.12.2021 ja työvalmentaja 1.3.–31.12.2022.

Hankkeen toimeenpanon tueksi perustettiin projektiryhmä, jonka tehtävänä on ollut luoda yhteisiä suuntaviivoja sekä määrittelyjä hankkeen edetessä. Lisäksi projektiryhmän tehtävänä on ollut

- toimia käytännön työtä ohjaavana monialaisena toimijana
- ottaa kantaa ehdotettuihin suunnitelmiin ja tavoitteisiin sekä edustaa toiminnallaan hankkeessa tavoiteltavaa monialaista yhteistyötä
- viedä ja edistää yhdessä sovittuja asioita omissa organisaatioissaan
- tukea TOIMEKSI-hanketta ideoimalla ja edistämällä erityisesti hankkeen työn juurruttamista osaksi maakunnan toimijoiden perustystä

Projektiryhmään kutsuttiin laajasti edustajia työllistymisen ja työkyvyn palveluista yli hallinto- ja organisaatorajojen. Projektiryhmän kokouksia on järjestetty säännöllisesti ja suunnitelmallisesti koko hankekauden ajan pääsääntöisesti etäkokouksina. Projektiryhmä on kokoontunut hankekauden aikana kymmenen kertaa. (Kuvio 2.)

Kuvio 2. TOIMEKSI-hankkeen täytäntöönpanon organisointi.

2. Hankkeen toimenpiteet ja tulokset

Hankkeen tarkoituksena ja tavoitteena on ollut yhdenmukaistaa ja vahvistaa kaikkein heikommassa työmarkkina-asemassa olevien vammaisten ja osatyökyisten palveluita Etelä-Pohjanmaalla. Yhdenmukaistamisen tavoitteena on ollut mm. työ- ja toimintakyvyn vahvistaminen, työllistyminen, yksilöllinen suunnitelma ja siihen tarvittava tuki. Työkykyohjelman täytäntöönpanossa on tehty saumatonta yhteistyötä Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -hankkeen kanssa ja luotu mm. toimivat tiimit työikäisille, jotka hyötyvät ja tarvitsevat monialaista tukea.

Tuetun työllistämisen menetelmät -toimenpidekokonaisuus on TOIMEKSI-hankkeessa jakautunut maakunnan kokonaisuuteen sekä Eskoon osahankkeeseen. Hankesuunnitelman Eskoon osahankkeen kohderyhmänä ovat olleet erityisesti vammaiset asiakkaat: sosiaalihuoltolain työllistymistä tukevan toiminnan ja työtoiminnan, kehitysvammalain mukaisen työtoiminnan ja työhönvalmennuksen asiakkaat. Toisaalta myös asiakkaat, joilla ei ole kehitysvammadiagnoosia, mutta on neuropsykiatrista oireilua ja/tai oppimisvaikeuksia, jotka haittaavat päivittäistä toimintakykyä.

Hankkeen toimenpiteet ja tavoitteet on kuvattu hankesuunnitelmassa. Alla olevista taulukoista (2–4) on nähtävissä hankkeen tavoitteet, toimenpiteet, tulokset ja mittarit sekä lyhyt kuvaus toimenpiteiden toteutumisesta. Taulukkoon on kuvattu väreillä toteutumisen aste: vihreä = toteutunut, keltainen = toteuttaminen jatkuu, oranssi = ei toteutunut. Tarkemmat kuvaukset toimenpidekokonaisuuksista löytyvät hankkeen toteutuksen ja tulosten alta (otsikko 3).

Taulukko 2. TOIMEKSI-hankkeen "Työkyvyn tuki osaksi Tulevaisuuden sote-keskusta" toimenpidekokonaisuuden tarkennetut tavoitteet, toimenpiteet, tulokset/mittarit ja toteutuminen.

Toimenpidekokonaisuus 1. Työkyvyn tuki osaksi Tulevaisuuden sote-keskusta			
Tavoite	Toimenpide	Tulokset, mittarit	Toteutuminen
Alueella on toimiva työkyvyn tuen palvelukokonaisuus	Kartoitetaan nykyinen työkyvyn tuen kokonaisuus	Nykytilakartoitus on tehty	Kartoitus on toteutettu
	Kootaan alueelliset monialaiset kehittäjätiimit	Monialaiset kehittäjätiimit on koottu	Kehittämistyötä on toteutettu koko alueelta koottujen työryhmiä avulla
	Rakennetaan työkyvyn tuen palvelukokonaisuus	Työkyvyn tuen palvelukokonaisuus on koottu ja mallinnettu	Palvelukokonaisuus on kuvattu
	Luodaan asiakasvastaavamalli	Asiakasvastaavamalli on käytössä	Asiakasvastaavamalli on mallinnettu osaksi työkyvyn tuen tiimien toimintaa, käytössä
	Tunnistetaan ja arvioidaan työkykykoordinaattorin tehtävä(t)	Työkykykoordinaattorin rooli on selkiytynyt osana työkyvyn tuen palveluja	Työkykykoordinaattorin tehtävä on mallinnettu osaksi työkyvyn tuen tiimien toimintaa

Työkyvyn tuen prosessi on rakennettu monialaisesti ja yhdessä	Vahvistetaan varhaista työkyvyn tuen tarpeen tunnistamista	Eri toimijat tunnistavat roolinsa varhaisessa työkyvyn puuttumisen tunnistamisissa	Eri toimijoiden rooleja avattu työkyvyn tuen palveluissa
	Kuvataan asiakkaiden ohjautuminen työkyvyn tuen palveluihin (vireilletulo)	Asiakkaiden ohjautuminen on kuvattu osana prosessimallinnusta	Kuvattu osana prosessia
	Toteutetaan palvelutarpeen arviointi tarpeenmukaisessa ja riittävässä laajuudessa hyödyntäen erilaisia mittareita	Työkyvyn tarpeiden tunnistaminen ja mittaaminen on osa sosiaalihuollon palvelutarpeen arviointia sekä muiden toimijoiden vastaavia kartoituksia työikäisillä	Työkyvyn tarpeisen tunnistamiseen edelleen kehitetty OSMO-hankkeessa luotua taulukkoa
	Osana työkyvyn tuen suunnitelmaa vahvistetaan omatyöntekijän tai muun vastuuhenkilön nimeämistä asiakkaalle	Työkyvyn tuen asiakkailla on nimetty oma-/ vastuutyöntekijä	Mallinnuksessa oma-/vastuu-työntekijänä työkyvyn tuen osalta toimii asiakasvastaava
	Työkyvyn tuen järjestämistä koskevia päätöksiä yhdenmukaistetaan	Päätökset on yhdenmukaistettu	Päätösten yhdenmukaistamista valmistellaan edelleen HVA:lla -> työ jatkuu hankkeen päättymisen jälkeen
	Työkyvyn tuen palvelujen toteutumista ja asiakasvaikuttavuutta seurataan	Alueella on käytössä yhtenäiset mittarit seurantaan	Alueella Kykyviisari melko laajasti käytössä, yhtenäinen asiakaspalaute
Työ- ja toimintakyvyn arviointi on tunnistettu palvelutarpeen osaprosessina	Kartoitetaan nykytila huomioiden OSMO-hankkeessa tehty aikaisempi kehittämistyö	Nykytilakartoitus on tehty	Nykytila on kartoitettu
	Päivitetään ja vahvistetaan työkykyarvioinnin yhtenäistä toimintatapaa asiakkaita osallistaen	Työ- ja toimintakyvyn arviointi on mallinnettu ja työkyvyn toimintaohjetta on täydennetty ja sen käyttöönotto	Työkykypistemäärä käytössä, työkyvyn tuen tiimien toimintaopas valmistuu

		juurrutettu koko alueella	hankeaikana alueen käyttöön
	Sovitaan maakunnallisesti käytettävistä työ- ja toimintakyvyn mittareista	Käytettävistä mittareista on sovittu alueellisesti	Kykyviisari
	Vahvistetaan ja yhtenäistetään moniammatillisia työkyvyn tuen tiimejä (TYKE-tiimit) asiakastyön tukena yhdessä asiakkaiden kanssa	Asiakastyötä tukevat TYKE-tiimit on juurrutettu osaksi sote-keskuksen toimintaa	TYKE-tiimit toimivat jatkossa kaikissa alueen sote-keskuksissa

Taulukko 3. TOIMEKSI-hankkeen "Tuetun työllistymisen menetelmät" toimenpidekokonaisuuden tarkennetut tavoitteet, toimenpiteet, tulokset/mittarit ja toteutuminen.

Toimenpidekokonaisuus 2. Tuetun työllistymisen menetelmät			
Tavoite	Toimenpide	Tulokset, mittarit	Toteutuminen
Sosiaalihuollon rooli työkyvyn ja työhön sijoittumisen tukemisessa on vahvistunut	Kartoitetaan työkyvyn tuen palvelujen nykytilanne sosiaalihuollossa	Nykytilakartoitus on tehty	Kartoitus on toteutettu
	Yhteensovitetaan (mm. TE, Kela) ja porrastetaan eri lakien perusteella järjestettävät työkyvyn tuen palvelut yhdessä asiakkaiden kanssa	Kuvataan ja mallinnetaan sosiaalihuollon ja yhteistyökumppaneiden työkyvyn tuen palvelut Innokylään	Sosiaalihuollon ja työllistymisen tuen palvelut on kuvattu ja mallinnettu
Sosiaalihuoltolain mukaisella työtoiminnalla ja työllistymistä tukevalla toiminnalla on selkeä rooli ja yhtenäinen toteuttamismalli maakunnassa	Toteutetaan alueellinen kartoitus SHL 27d ja e §:n käytöstä maakunnassa	Kartoitus on tehty	Kartoitus on tehty
	Yhteensovitetaan ja eriytetään ko. palvelua sosiaalisen kuntoutuksen palvelusta valtakunnallisten linjausten mukaisesti (TEOS)	SHL työtoiminta ja työllistymistä tukeva toiminta on otettu käyttöön jokaisessa alueen kunnassa	SHL-palveluita yhdenmukaistetaan HVA:lla -> työ jatkuu edelleen hankkeen päättymisen jälkeen

	Selvitetään alihankintamallin käyttömahdollisuutta alueella	Selvitys on laadittu	Kartoitus ja selvitys on tehty
	Luodaan alueellinen toimintatapa alihankintamallista	Toimintatapakuvaus on laadittu	Toimintamalli on luotu ja kuvattu
Tuetun työllistymisen työhönvalmennuksen käyttö on osa sosiaalihuollon palveluja maakunnassa	Kouluttaudutaan laatukriteerien mukaiseen tuetun työllistymisentyöhönvalmennusmalliin sekä mahdollisesti eat-koulutukseen	Alueella on laatukriteerit täyttävän työhönvalmennusmallin koulutuksen käyneitä työvalmentajia	Hankehenkilöstö ja alueen toimijoita on kouluttautunut, verkkokoulutusmateriaalia on jaettu alueelle laajasti
	Kehitetään työhönvalmennusta osaksi muita sosiaalipalveluja ja varmistetaan mallin käyttöönotto sosiaalihuollon palveluna	Sosiaalipalveluissa tehdään työhönvalmennusta koskevia päätöksiä	Laatukriteereihin perustuvan tuetun työllistymisen työhönvalmennusta on pilotoitu osana Seinäjoen kaupungin Tuetun työn palvelua, palvelusta tehdään SHL-päätös

Eskoon osahankkeen hankesuunnitelmaa muutettiin perustellusti keväällä 2022. Muutoksista sovittiin Sosiaali- ja terveysministeriön kanssa. Muutokset olivat sisällöltään sen kaltaisia, etteivät ne tarvinneet erillistä muutospäätöstä.

Taulukko 4. Eskoon osahankkeet tavoitteet, toimenpiteet, tulokset/mittarit ja toteutuminen.

Toimenpidekokonaisuus 2. Tuetun työllistymisen menetelmät, Eskoon osahanke			
Tavoite	Toimenpide	Tulokset, mittarit	toteutuminen
Eskoon sosiaalipalvelujen kuntayhtymässä ja toiminta-alueella on käytössä, valitulla asiakasryhmällä, työkykyä edistävä toimintamalli, jota voidaan levittää eri maakuntiin. Alatavoite: Työ- ja toimintakyvyn työkalut on koottu verkoston yhteiseen käyttöön ja niiden käytön osaaminen on varmistettu.	Toteutetaan työvalmentajille case-pohjaisesti systemaattiset työnohjaukselliset konsultaatiot.	Alueella on laatuksiteerit täyttävän työkykyä edistävän valmennusmallin koulutuksen käyneitä työvalmentajia. Työnohjaukselliset konsultaatiot käytössä, asiakkaat (kpl)	Alueella on koulutettu neuropsykiatrisia työvalmentajia. koulutuksesta valmistui 21 valmentajaa. Työvalmentajat olivat eri organisaatioista koko hyvinvointialueelta Case-työnohjaukset toteutuneet koulutuksen yhteydessä ja työskentely jatkuu osajaverkoston tapaamisissa
Alatavoite: Asiakkaat ovat mukana työ- ja toimintaympäristöjen kehittämisessä ja testaamisessa, asiakkaan toimijuutta vahvistaen, moninaiset työympäristöt ovat käytössä	Testataan pilottiasiakkaiden avulla asiakkaan erilaisia työ- ja toimintaympäristöjen alustoja, hyödyntäen toimijuutta vahvistavia valmennusmenetelmiä. Työympäristöjen käyttöönotto, pilotoinnin avulla, esim. kahvila.	Asiakkaat käyttävät säännön mukaisesti työympäristöjä (kpl) Kuinka monta erilaista työympäristöä on asiakkaiden käytössä (kpl)	Työvalmentaja ottanut yhteyttä eri yksiköihin ja selvittänyt mitä eri valmennusalustoja Tuki- ja osaamiskeskus Eskoon ympäristössä on mahdollista hyödyntää. Alustoja löytyi mm. kiinteistöhuollosta, asumisyksiköistä, siivouksesta ja Toimelasta

	Eskoon alueella suunnitellaan ja testataan eri arviointi-/työvalmennusalustoja.	Työvalmennusalustat ovat käytössä tarpeen mukaan osana työkyvyn tuen arviointiprosessia.	Pilotointi asiakkaiden kanssa ei hankeaikana ehtinyt toteutua, johtuen koronarajoitteista ja resurssipulasta
Alatavoite: Kuntoutuksen ja työllistämisen vaikuttavuutta tehostavat menetelmät ja tukitoimet ovat ammattilaisten tiedossa ja käytössä. Tietoisuuden ja osaamisen lisääminen hyvinvointialueen toimijoilla työikäisten erityisryhmien tarpeista, liittyen työ- ja toimintakyvyn tuen tarpeiden tunnistamiseen, arviointiin sekä tukemiseen.	Tehdään näkyväksi kuntoutuksen ja työllistämistä edistävien palvelujen vaikuttavuutta tehostavia menetelmiä ja tukitoimia, verkottamalla toimijoita yhteisissä työpajoissa. Alueen työvalmentajille järjestetään neuropsykiatrinen työvalmentajakoulutus, koulutukseen liittyy case-pohjaiset työnohjaukselliset konsultaatiot. Alueelle kootaan osaajaverkosto, joka tunnistaa erityisen tuen tarpeen.	Menetelmät ja tukitoimet ovat käytössä. Alueella toimii työikäisten neuropsykiatristen asiakkaiden osaajaverkosto. Verkostolla on tarvittaessa käytössä asiantuntijatiimin konsultaatiotuki.	Alueella on koulutettu neuropsykiatrisia työvalmentajia. koulutuksesta valmistui 21 valmentajaa. Työvalmentajat olivat eri organisaatioista koko hyvinvointialueelta Verkoston ensimmäinen jatkotapaaminen on toteutunut ja sovittu verkoston ylläpitäjät.
Tavoite: Erityistä tukea tarvitsevan asiakkaan työkyvyn tuen prosessien selkeytyminen ja uusien työelämää edistävien asiakaslähtöisten mallien pilotointi hyvinvointialueella.	Perustetaan erityisen tuen työkyvyn asiantuntijatiimi, johon kuuluu lääkäri, psykologi, toimintaterapeutti, hanketyöntekijät (sosiaaliohjaaja, psyk.sh) Kelan asiantuntija.	Asiakkaan prosessi etenee sujuvasti, asiakkaan kanssa tehdään kattava työkyvyntuen suunnitelma ja se jalkautetaan asiakkaan verkostoon.	Erityistä tukea tarvitsevan asiakkaan työkyvyn tuen tiimissä on arvioitu hankeaikana 23 asiakasta. Palvelun tarve on tullut alueella näkyväksi ja palveluun on ohjautunut lisää asiakkaita. Toiminta pyritään siirtämään hyvinvointialueelle vammaispalveluiden organisaatioon.

3. Hankkeen toteutus ja hankkeen tulokset

Etelä-Pohjanmaalla ei ole systemaattisesti tai kattavasti kerätty aiemmin tietoa täsmätyökykyisten henkilöiden palvelukokonaisuudesta. Hankkeen aikana palvelukokonaisuutta on hahmotettu tehdyn selvityksen, alueen aiemman kehittämistyön sekä keväällä 2021 aluekierrokselta ja työpajoista saatujen kommenttien pohjalta. Lähtökohtana on ollut hyödyntää maakunnassa palvelukokonaisuudessa toimivia työkyvyn tuen elementtejä. Työkyvyn tuen palvelukokonaisuutta on kehitetty aikataulullisesti yhteistyössä laaja-alaisen sote-keskuskehittämisen kanssa. Tämä on luonut mahdollisuuksia palvelukokonaisuuden kehittämiseksi.

Alueella on aikaisemmin tehty laajaa kehittämistyötä, jonka pohjalta työtä oli helppo jatkaa. Kehittämistyössä on korostunut erityisesti Osallisuutta moniammatillisesti (ESR)- OSMO-hankkeen materiaalien hyödyntäminen. OSMO-hanke toimi 2018–2020 koko maakunnan alueella ja oli organisoitunut osaksi Etelä-Pohjanmaan monialaista työllistymistä edistävää yhteispalvelua (TYP). Hankkeessa kehitettiin koko maakunnan käyttöön mm. monitoimijaisen työ- ja toimintakyvyn arvioinnin ohje sekä koostettiin arvioinnin tueksi työkalupakki. OSMO-hankkeen tuottamaa materiaalia on hyödynnetty, päivitetty ja hyviä käytänteitä juurrutettu edelleen.

TOIMEKSI-hankkeessa kehitettyjä toimintamalleja, yhdessä tekemisen tapoja ja tuloksia on pyritty hyödyntämään jo hankkeen aikana organisaatioiden omassa työssä sekä eri toimijoiden välisessä yhteistyössä. Kehittämistyöhön otettiin mukaan työkyvyn tuen ammattilaisia koko Etelä-Pohjanmaan alueelta, siten varmistettiin kehittämistyön juurruttaminen ja jalkauttaminen käytäntöön. Hankkeen tuloksia on esitelty TOIMEKSI-hankkeen eri foorumeilla sekä hankkeen ohjausrakenteessa oleville tahoille ja sidosryhmille. Innokylään on viety kehitettyjen / käyttöön otettujen toimintamallien kuvaukset.

Eskoon osahankkeessa on kehitetty erityisryhmien työkyvyn tuen palvelukokonaisuutta. Kohderyhmänä ovat olleet vaativaa erityistä tukea tarvitsevat työikäiset (mm. kehitysvammaiset, neurokirjon asiakkaat) ja asiakkaat, joilta puuttuu diagnoosi. Kohderyhmää yhdistää eri palvelujen laaja käyttö, palvelujen vaikuttavuus on ollut satunnaista ja palveluiden saatavuudessa on alueellisia eroja.

3.1.1. *Työkyvyn tuen tarpeiden tunnistaminen (sis. työkyvyn tuen tiimin kehittäminen, asiakasvastaavamallin kehittäminen, työkyvyn tuen arviointi)*

Toteutus

Työkyvyn tuen palvelukokonaisuuden kehittämiseen perustettiin laaja, alueen monialaisista asiantuntijoista ja kokemusasiantuntijasta koostuva työryhmi. Työryhmissä aloitettiin työkyvyn tuen tiimien kehittämistyö ja työryhmin jatkeeksi perustettiin pelkästään työkyvyn tuen tiimeihin keskittyvä teematyöryhmi. Teematyöryhmissä käsiteltiin ja määriteltiin myös asiakasvastaavan roolia ja tehtäväkuvaa. Teematyöryhmin jäsenten valinnassa käytettiin suoraa kontaktointia alueella jo toiminnassa olevien ja käynnistymässä olevien työkyvyn tuen tiimien koollekutsuihin. Lisäksi kokoonpanossa oli mukana Kelan edustaja sekä työkyvyn tuen tiimiprosessiin liittyen konsultaatiotiimistä opinnäytetyötä tekevä YAMK-opiskelija. Teematyöryhmit kokoontuivat kevään 2022 aikana kolme kertaa ja työskentelyalustana hyödynnettiin Padlet-alustaa.

Teematyöryhmin tehtävänä oli

- kehittää ja kommentoida hanketoimijoiden laatimia luonnoksia yhtenäisistä lomakkeista sekä työstön jälkeen jalkauttaa lomakkeet alueelle pilottikäyttöön
- määritellä työkyvyn tuen tiimin (Tyke-tiimin) asiakkaat
- määritellä työkyvyn tuen tiimin (Tyke-tiimin) toimijoiden roolit
- määritellä asiakasvastaavan ja työkykykoordinaattorin roolit

Teematyöryhmiä jälkeen järjestettiin vielä teematyöryhmin työpaja, missä YAMK-opiskelijan toimesta kehitettiin työkyvyn tuen tiimiä edeltävää konsultaatiotiimiä sekä jatkettiin työkykykoordinaattorin roolin työstämistä. Työpajaan kutsuttiin kohdennetusti alueen Tyke-tiimeistä toinenkin edustaja koollekutsujan lisäksi. Työpaja oli kertaluonteinen.

Lisäksi työkyvyn tuen tiimien yhdenmukaistamista käsiteltiin ja kehitettiin hyvinvointialueen valmisteluun liittyvässä työkyvyn tuki työryhmässä, missä oli mukana hanketoimijoita sekä teematyöryhmissäkin mukana olevia alueen työkyvyn tuen ammattilaisia. Työryhmä kokoontui säännöllisesti kevään ja syksyn 2022 ajan.

Erityisryhmien työkyvyn tuen tiimin kehittämistyössä lähdettiin jalostamaan Eskoon asiantuntijapalveluiden arviointi- ja kuntoutussuunnitelmaprosessia, johon liitettiin elementtejä alueellisten tyke-tiimien toimintamalleista. Kehittämistyössä oli tiiviisti mukana Kelan asiantuntija ja sen myötä on ollut mahdollista linkittää toimintamalliin Kelan jatkokuntoutukset ja erilaisten etuuksien huomioiminen.

Eskoon asiantuntijapalveluissa koottiin työkyvyn tuen tiimi vastaamaan lisääntyneisiin työ- ja toimintakyvyn arviointilähetteisiin. Asiakasohjauksia tuli laajasti eri maakunnan toimijoilta ja erityisryhmien palveluita oli mahdollista linkittää myös esimerkiksi TE-palveluihin. Erityisryhmien työkyvyn tuen arvioinnin osaaminen on alueeltamme puuttunut ja hankeaikana pystyimme kehittämään tähän tarkoitukseen vastaavan palvelun. Työkyvyn tuen tiimi kokoontui säännöllisesti kahden viikon välein kevästä 2021 alkaen. Hyvinvointialueelle siirryttäessä Eskoon asiantuntijapalvelut sijoittuvat vammaispalveluiden alle. Uusissa rakenteissa on tärkeää jatkaa kehitettyä palvelua.

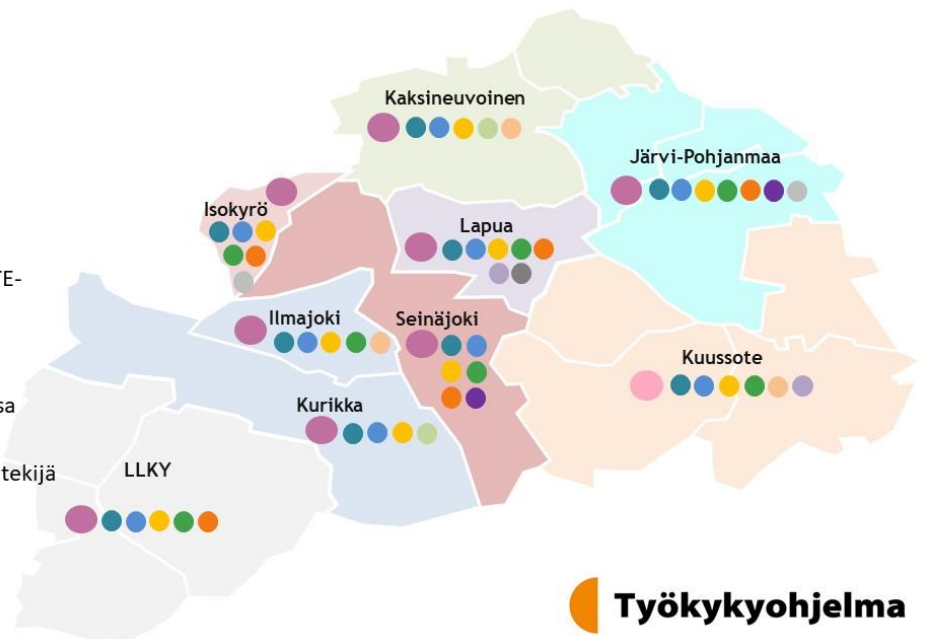
Tulokset

Hankkeen toimesta käynnistettiin Etelä-Pohjanmaan alueella työkyvyn tuen tiimit Isossakyrössä helmikuulla 2022 ja Seinäjoella elokuulla 2022. Näiden tiimien käynnistyttyä koko Etelä-Pohjanmaan alueella on saatavilla työkyvyn tuen palveluja yhdenvertaisesti. Työkyvyn tuen tiimit (Tyke-tiimit) koostuvat useista eri alan ammattilaisista. (Kuvio 3) Työkyvyn tuen tiimi on tarkoitettu henkilöille, joilla tilanne on tavalla tai toisella haasteellinen ja sitä on tarpeellista pohtia useamman eri alan ammattilaisen kanssa mahdollisimman laaja-alaisesti ja kokonaisvaltaisesti. Työkyvyn tuen tiimin koollekutsujana toimii alueen työnhakijoiden terveydenhoitaja tai sosiaaliohjaaja.

Työkyvyn tuen tiimit Etelä-Pohjanmaalla

Tiimin kokoonpano

- Asiakas
- Asiakas kutsuttaessa
- Terveydenhoitaja
- Lääkäri
- Sosiaaliohjaaja / -työntekijä
- TE-palveluiden asiantuntija (TE-toimisto tai kuntakokeilu)
- TE-asiantuntija kutsuttaessa
- Kelan asiantuntija
- Kelan asiantuntija kutsuttaessa
- Päihde-/riippuvuus- ja/tai mielenterveyspalvelujen työntekijä
- LLKY
- Psykiatri
- Psykologi
- Psykiatrian sairaanhoitaja

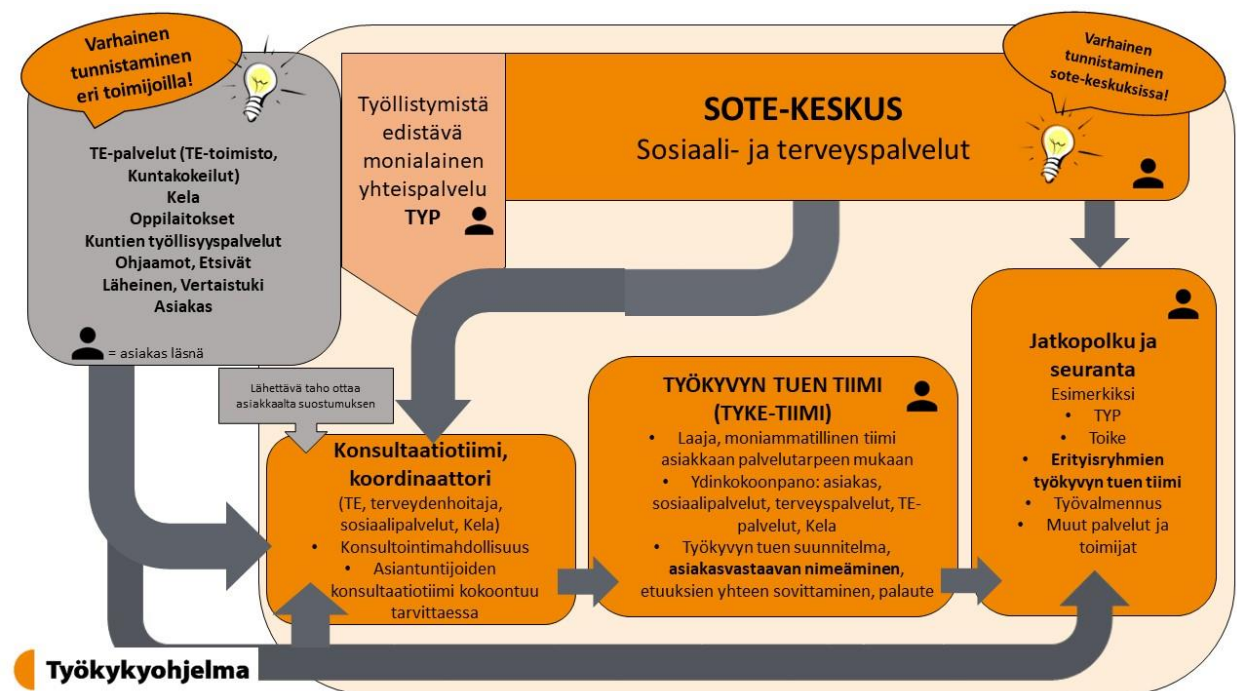

Työkykyohjelma

Kuvio 3. Työkyvyn tuen tiimit Etelä-Pohjanmaalla.

Tarkoituksena on jatkossa tunnistaa varhaisessa vaiheessa työ- ja toimintakyvyn haasteet ja ohjata asiakas eri tahojen toimesta matalalla kynnyksellä palvelutarpeen mukaiseen palveluun, kuten työkyvyn

tuen tiimille tai sitä edeltävälle konsultaatiotiimille. Asiakkaan ongelmat voivat liittyä esimerkiksi työllistymistä, koulutusta, kuntoutusta, terveydentilaa tai sosiaalista tilannetta koskeviin asioihin. Konsultaatiotiimissä asiakkaan asiaa käsitellään paperikonsultaationa ilman asiakasta. Asiakkaan palvelutarpeen mukaisesti voidaan asiakas ohjata moniammatilliselle työkyvyn tuen tiimille, missä mukana on lääkäri, tai asiakas voidaan ohjata jo konsultaatiotiimistä muihin asiakkaan palvelutarpeen mukaisiin palveluihin. Molemmissa tiimeissä arvioidaan moniammatillisesti ja laadukkaasti työ- ja toimintakyvyn rajoitteita ja keskitytään asiakkaan jäljellä olevaan työ- ja toimintakykyyn. Tavoitteena on hoidon, kuntoutuksen ja muiden palveluiden sekä etuuksien tarpeen arviointi ja yhteensovittaminen sekä työkykyä tukevien palveluiden suunnittelu ja niistä sopiminen. Asiakasvastaava nimetään työkyvyn tuen tiimissä sen organisaation taholta, minkä palvelut ovat ensisijaisia asiakkaan tilanteessa. Konsultaatio- ja työkyvyn tuen tiimi ovat pääsääntöisesti kertaluonteisia ja asiakkaan tilanne pyritään selkiyttämään yhden luukun periaatteella. (Kuvio 4.)

Kuvio 4. Työkyvyn tuen tiimin ohjausprosessi.

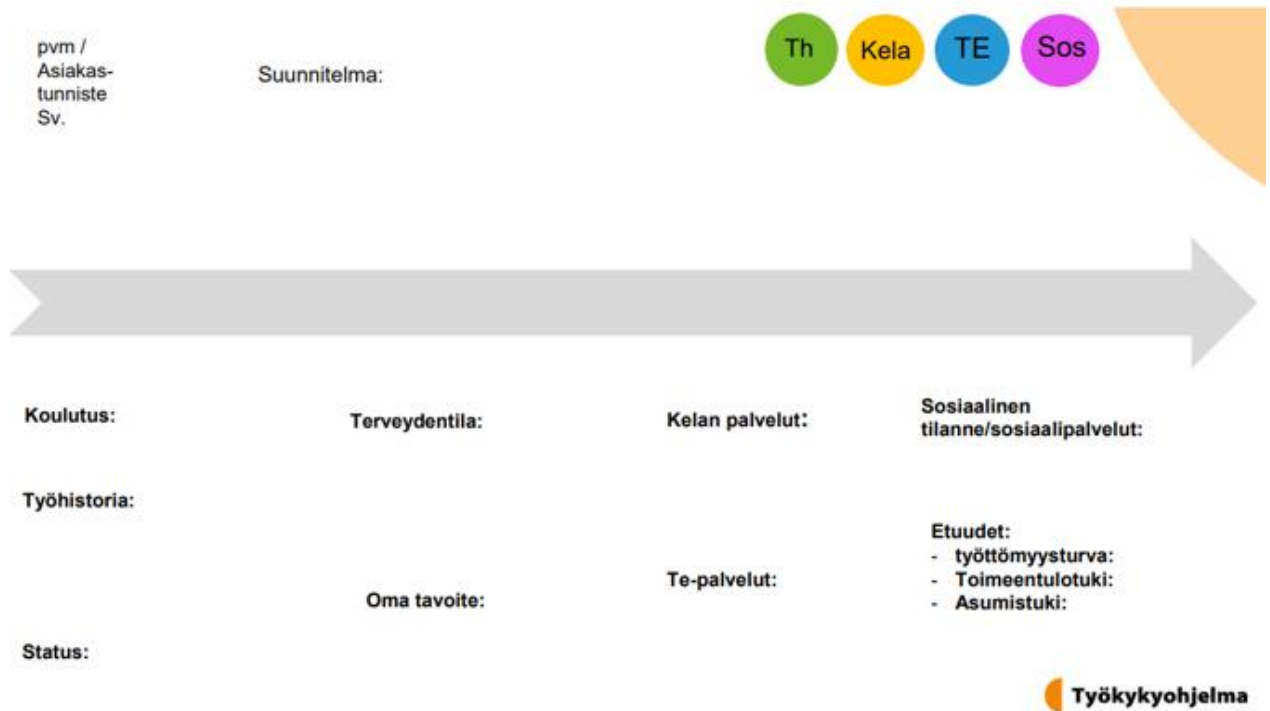
Isonkyrön työkyvyn tuen tiimi (Tyke-tiimi) kokoontuu kerran kuukaudessa ja alla olevassa taulukossa on tiimin seurantatietoja kuuden tiimikerran osalta (taulukko 5). Isonkyrön työkyvyn tuen tiimissä on mukana asiakas, lääkäri, sosiaaliohjaaja, työnhakijoiden terveydenhoitaja, TE-palveluiden ja Kelan asiantuntija sekä psykiatrinen sairaanhoitaja.

Taulukko 5. Isonkyrön työkyvyn tuen tiimin tilastotietoja helmi-syyskuu 2022.

Kokous	Asiakas paikalla	Lähtävä tah	Jatko-ohjaus
1	Kyllä	TE-palvelut ja sosiaalitoimisto	Sosiaalipalvelut (kuntouttava työtoiminta) ja terveyspalvelut (lääkäri) + TE-palvelut
	Kyllä	TE-palvelut ja sosiaalitoimisto	Terveyspalvelut (lääkäri) + Kela (uusi sairauspäiväraha-kausi)
2	Kyllä	TE-palvelut	Asiakas ei halunnut tiimin apua, hakeutuu yksityiselle
3	Kyllä	TE-palvelut ja sosiaalitoimisto	Terveyspalvelut (lääkärille jatkotutkimuksiin sekä B-lausunto Kelan ammatilliseen kuntoutukseen) ja Kela (ammatillinen kuntoutus)
4	Kyllä	TE-palvelut	Terveyspalvelut (lääkäri ja lähete jatkotutkimuksiin - muistitutkimukset)
	Kyllä	Sosiaalitoimisto	Terveyspalvelut (lääkäri ja psykologi, oppimisvaikeuksien selvittäminen)
5	Kyllä	TE-palvelut ja sosiaalitoimisto	Terveyspalvelut (lääkärin vastaanotto ja fysioterapeutti)
	Ei	TE-palvelut ja sosiaalitoimisto	Terveyspalvelut (lääkäri - lähete <u>labraan</u> + sen jälkeen lääkäri)
6	Asiakkaan valtuuttama hlö paikalla	TE-palvelut ja sosiaalitoimisto	Terveyspalvelut (lääkäri ja jatkotutkimukset) Työpajaohjaaja tukena jatko-ohjauksien osalta
	Kyllä	TE-palvelut ja sosiaalitoimisto	Terveyspalvelut (lääkärin vastaanotto, psyk.sairaanhoidajalle <u>adhd</u> -tutkimuksiin)

- Palvelujen ja etuuksien yhteensovittamista jokaisen asiakkaan kohdalla
 - Asiakkaan on mahdollista olla paikalla halutessaan

Seinäjoella pilotoitiin koko työkyvyn tuen tiimin ohjausprosessia (kuviot 4). Asiakkaita ohjattiin matalla kynnyksellä, pilotoitiin sekä konsultaatio- että työkyvyn tuen tiimiä ja testattiin laadittuja yhtenäisiä lomakkeita. Konsultaatiotiimissä laaditaan työkyvyn tuen koonti työkyvyn tuen tiimiä varten, jonka kirjaajana toimii tiimin koordinoija. Seinäjoen konsultaatiotiimissä kehitettiin myös aikajana asiakkaan tilanteesta, mikä helpottaa saamaan kokonaiskuvan asiakkaan tilanteesta nopealla silmäyksellä (kuviot 5). Tavoitteena on tehdä laadukas ja kattava taustatyö asiakkaan tilanteen ja palvelutarpeen selvittämiseksi. Aikajanamallia on hyödynnetty myös muissa hankkeen kokonaisuuksissa. Konsultaatiotiimin kehittämiseen liittyen tehtiin yhteistyötä YAMK-opiskelijan kanssa ja aiheeseen liittyen valmistui myös opinnäytetyö. Linkki: [Pannaan toimeksi: konsultaatiotiimimallin kehittäminen Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueella - Theseus](#)

Kuvio 5. Esimerkki asiakkaan aikajanasta.

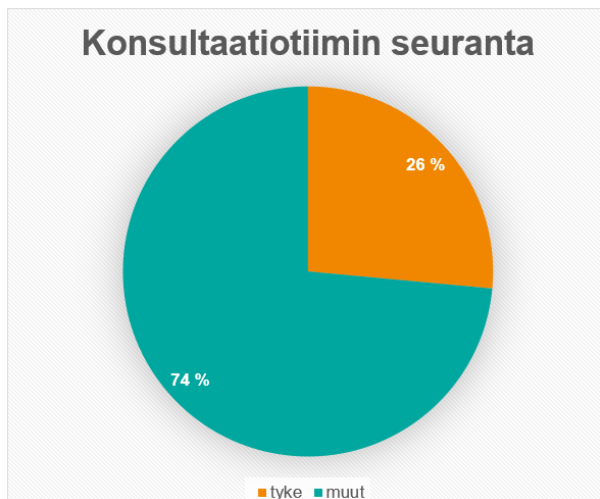
Alla on kuvattuna Seinäjoen konsultaatiotiimin tilastotietoja kahden kuukauden osalta (taulukko 6) sekä konsultaatiotiimistä tehtyjä jatko-ohjauksia neljän kuukauden osalta (kuvio 6). Konsultaatiotiimistä asiakkaita ohjautui palvelutarpeen mukaisesti muihin palveluihin 74 % ja 26% prosenttia ohjattiin varsinaiselle työkyvyn tuen tiimille. Konsultaatiotiimin myötä on voitu säästää työkyvyn tuen tiimin kuormitusta sekä lääkäriresursssia.

Taulukko 6. Seinäjoen konsultaatiotiimin tilastotietoja elo-syyskuu 2022.

Kokous	Lähettävä taho	Kesto/ min	Käsiteltä- viä asioita	Tyke- tiimiin	Muihin palveluihin	Seuranta- käsittely	Josta tyke-tiimiin	Muihin palveluihin
1	Omavalmentaja x 3	120	3	2	1			
2	Omavalmentaja x 2, TYP	120	3	3	0			
3	Omavalmentaja, TYP	100	2	0	2			
4	TYP, omavalmentaja	90	2	1	1	1	0	1
5	Omavalmentaja	60	1	0	1			
6	Omavalmentaja x 2	105	2	1	0	1	0	1
7	Omavalmentaja x 2	70	2	1	1			
8	Omavalmentaja x 2	75	2	0	2			
9	Omavalmentaja	60	1	0	1	1	0	1

TYP=omavalmentaja + sos.ohjaaja/-työntekijä

Muut palvelut; Kuntakokeilun lääkäriin, aikuissosiaalityöhön, työvalmentajapalveluun, terveystarkastukseen, tk psykiatriseen tiimiin, osatyökyvyttömyyseläkkeen selvittäminen, ja osa-aikatyön etsiminen, sopeutumisvalmennukseen, vertaistukiryhmään, Kelan kuntoutuskurssille, ammatilliseen kuntoutukseen, työllisyshankkeeseen, lääkärikonsultaatioon ja TYP:een

Muita palveluita:

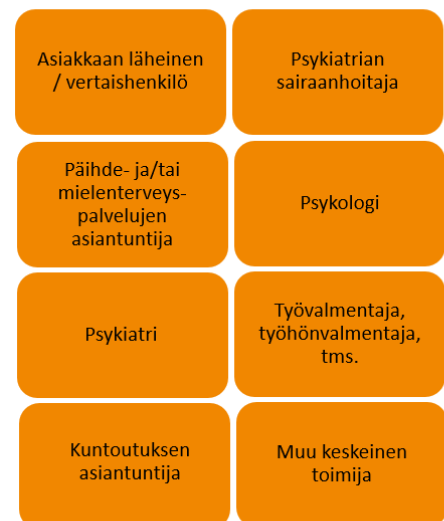
- Kuntakokeilun lääkäriille, terveystarkastukseen, terveyskeskuksen psykiatriseen tiimiin, psykiatrian erikoissairaanhoidon, lääkärikonsultaatioon
- Aikuissosiaalityöhön
- Työvalmentajapalveluun, työllisyys Hankkeeseen
- Osatyökyvyttömyyseläkkeen selvittäminen ja osa-aikatyön etsiminen
- Kelan sopeutumisvalmennukseen, Kelan kuntoutuskurssille, Kelan ammatilliseen kuntoutukseen
- Vertaistukiryhmään
- Erityisryhmien työkyvyn tuen tiimiin
- Työllistymistä edistävään monialaiseen yhteispalveluun (TYP)
- SHL:n mukainen ilmoitus

Kuvio 6. Seinäjoen konsultaatiotiimin jatko-ohjaukset ajalla 3.8.–17.11.2022.

Hankkeen toimesta määriteltiin ja kuvattiin työkyvyn tuen tiimin (Tyke-tiimin) peruskokoonpano sekä toimijoiden roolit ja työnjaot yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa. Tyke-tiimin peruskokoonpanoon kuuluu asiakkaan lisäksi terveydenhuollon ja sosiaalitoimen ammattilaisia mm. lääkäri, terveydenhoitaja, sosiaalityöntekijä/-ohjaaja sekä TE-palveluiden ja Kelan asiantuntijat. Tarvittaessa mukaan kutsutaan muita asiakkaan palvelutarpeen mukaisia tahoja kuten mm. mielenterveys- ja päihdepalveluiden asiantuntija tai asiakkaan itsensä kutsuma työntekijä tai tukihenkilö. (Kuvio 7.) Työkyvyn tuen tiimit ovat toimineet koko hankkeajan alueen olemassa olevien resurssien turvin, joten tiimien jatkuminen ei edellytä välittömästi lisäresursointia. Lisäresurssia edellyttäisi ainoastaan mallinnettu työkykykoordinaattori.

Tarvittaessa mukana myös esim.:

Kuvio 7. Työkyvyn tuen tiimin peruskokoonpano

Kelan roolia pyrittiin lisäämään osana työkyvyn tuen tiimejä etuuksien ja palvelujen yhteensovittamisen parantamiseksi. Ohessa avattuna Kelan roolia työkyvyn tuen tiimeissä eli Tyke-tiimeissä.

Kela

- osallistuu työkyvyn tuen tiimien peruskokoonpanoon
- kokoaa asiakkaan kokonaistilanteen Kelan etuuksien osalta
- auttaa tiimiä erityisesti työllistymisen kannalta tärkeiden terveydentilan, työ- ja toimintakyvyn selvityksien sekä kuntoutuspalvelun palautteiden kokoamisessa
- motivoi ja ohjaa asiakasta erityisesti työ- ja toimintakykyä ja työllistymistä koskevien palveluiden osalta ja niihin liittyvissä etuuksissa
- ohjaa asiakasta ja verkostoa hakemaan tarpeen mukaiset sosiaaliturvaetuudet. Konsultoi eri etuuksissa, esim. työkyky- tai toimeentulotukietuudet
- osallistuu asiakkaan ja yhteistyökumppaneiden kanssa asiakasta koskevan työkyvyn tuen suunnitelman suunnitteluun ja laatimiseen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, kun arvioidaan asiakkaan hyötyvän Kelan palveluista ja/tai monialaisten palveluiden yhteensovittamisesta

Työkykykoordinaattorin työnkuvaa mallinnettiin osaksi konsultaatio- ja työkyvyn tuen tiimiä (kuvio 5 ja 9). Teematyöryhkin työpajassa määriteltiin työkykykoordinaattorin roolia. Työkykykoordinaattori nähtiin osana työkyvyn tuen tiimin vakiokokoonpanoa. Työkyvyn tuen tiimin toimintamallissa tehokas toimintapa vaatii paljon etukäteistyötä ja jälkikäteen tehtävää työtä sekä koordinoitua, jota työkykykoordinaattorin olisi hyvä hoitaa. Työkykykoordinaattorilta edellytettiin työkykykoordinaattorikoulutusta, että hänellä on osaamista asiakkaiden työ- ja toimintakykyhaasteista, työllistymisen ja työkyvyn tuen palveluista, kuntoutuksesta sekä monialaisesta yhteistyöstä. (Taulukko 7.)

Taulukko 7. Työkykykoordinaattorin työnkuva konsultaatio- ja työkyvyn tuen tiimissä

Tehtävä	Ennen konsultaatiotiimiä	Tiimin aikana	Tiimin jälkeen	Ennen työkyvyn tuen tiimiä	Tiimin aikana	Tiimin jälkeen
Lähetteen ja suostumusten vastaanottaminen	x					
Esityslistan laatiminen	x			x		
Tarvittavien tietojen hankkiminen	x			x		
Esittelijän rooli		x			x	
Jatkosuunnitelma lähettävälle taholle			x			x
Työkyvyn tuen suunnitelman kirjaaminen ja toimittaminen tarvittaville tahoille					x	x
Jatkosuunnitelman seuranta			x			x
Yhteydenpito verkostoihin	x		x	x		x
Seuranta		JAT	KU	VAA		
Raportointi			x			x
Kehittäminen		JAT	KU	VAA		

Tavoitteiden mukaisesti kehittämistyössä keskityttiin asiakkaiden ja heidän palvelutarpeidensa tunnistamiseen. Myös alueen työkyvyn tuen toimijat toivoivat työkaluja työ- ja toimintakyvyn haasteiden tunnistamiseen. Erityisesti työ- ja toimintakyvyn arvioinnin tarpeen tunnistamiseen kehitetty taulukko nousi kehittämistyössä tärkeäksi työkaluksi. Taulukossa hyödynnettiin OSMO-hankkeessa tehtyä työtä ja taulukkoa täydennettiin työkyvyn tuen työnyrkissä (taulukko 8). Lisäksi työ- ja toimintakyvyn arvioinnissa käytetään työkykypistemäärää, mikä on työkyvyn tuen koontilomakkeen yksi kysymyksistä (liite 2).

Taulukko 8. Asiakkaiden työ- ja toimintakyvyn tarpeen tunnistamisen työkalu.

TYÖ- JA TOIMINTAKYVYN ARVIOINNIN TARPEEN TUNNISTAMINEN			
OSAAMINEN JA TYÖLLISTYMINEN - Keskeytyksiä (opinnot, armeija, työ) - Tukea tarvitsevat vastavalmistuneet - Pitkittynyt työttömyys - Terveystila vaikeuttaa työllistymistä - Ei selviydy kuntouttavassa työtoiminnassa tai työkokeilussa - Suunnitelmat eivät toteudu/etene, palveluista huolimatta asiakas ei työllisty - Epärealistiset suunnitelmat - Katkonainen työnhaku, käyttämättömät ajanvaraukset - Asiakas ei sitoudu palveluun - Asiakas ei kuulu oikein kenellekään eikä täytä minkään palvelun kriteereitä, mutta tarve palveluille on olemassa Taulukkoa käytetty eteenpäin OSMO-hankkeessa tehdyn työn pohjalta Toimeksi-hankkeen Työkyvyn tuen työnyrkeissä.	TERVEYDENTILA - Työssä sinnittelevät, joilla monia terveydellisiä ongelmia (työttömyyden uhka) - Työsuhteen aikana alkaneet terveydelliset ongelmat (työttömyyden alkaessa työterveyshuollon palvelut päättäneet) - Oppimisvaikeudet, heikkolahjaisuus - Monia sairauksia - Kognitiivisissa taidoissa puutteita - Riippuvuudet (päihteet, peli, seksi ym.) - Mielenterveyden haasteet - Paljon erilaisia oireita - Hoitamattomia sairauksia - Toistuvat sairauslomaut - Työkyvyttömyyseläkehaut - Käyttämättömät ajanvaraukset - Asiakas ei sitoudu palveluihin, hoitosuhteet katkenneet - Asiakas ei käytä terveystalvueluuta lainkaan - Paljon käyntejä terveydenhuollon palveluissa	ARJEN HALLINTA JA SOSIAALINEN TILANNE - Asiakkaana monissa eri palveluissa - Pitkään jatkunut asiakkuus monissa palveluissa - Arjenhallinnan ongelmat (esim. unirytm, rahankäyttö) - Puutteellinen oman elämän hallinta - Tuen tarve, esim. muistuttelu että asiat hoituisivat - Elämä jumittaa - Työnhaku katkeilee - Etuuksia hakematta - Etuuksien hakeminen vaikeaa - Kulkemisen haasteet: autottomuus, ajokortittomuus, toimintakyvyn haasteet kulkemiseen liittyen - Asunottomuus - Epärealistiset suunnitelmat - Käyttämättömät ajanvaraukset - Asiakas ei sitoudu palveluihin - Asiakas ei kuulu oikein kenellekään eikä täytä minkään palvelun kriteereitä, mutta tarve palveluille on olemassa	TALOUDELLINEN TILANNE - Pitkään jatkunut toimeentulotukiasiakkuus - Hylätyt sairauspäivärahat ja eläkkeet - Ei ole varaa ostaa lääkkeitä ja ruokaa tai maksaa terveydenhuollon maksuja - Maksamattomia laskuja - Vuokraträstti - Velat, ulosotot, luottotiedot menneet - Etuudelta toiselta siirtyminen, etuuskien odottaminen – taloudellinen tilanne muuttuu entistä haastavammaksi HAASTEITA USEALLA OSA-ALUEELLA → OHJAUS TYKE-KONSULTAATIOTIIMIIN HAASTEITA YHDellä OSA-ALUEELLA → OHJAUS KO. TOIMIJALLE/PALVELUALALLE Työkykyohjelma

Työnhakija-asiakkaista tehtiin asiakassegmentointi (kuvio 8), joista erityisesti yhteis- ja pitkäaikaisasiakkaat ovat työkyvyn tuen palvelukokonaisuuden piirissä.

Kuvio 8. Työnhakija-asiakkaiden segmentointi.

Työkyvyn tuen tiimien yhtenäistämiseksi tiimeille laadittiin käyttöön yhtenäiset lomakkeet, joita ovat lähete, työkyvyn tuen koonti ja jatkosuunnitelma sekä asiakaspalaute (liitteet 1,2,3). Yhtenäiset lomakkeet löytyvät myös Innokylästä Työkyvyn tuen tiimit -kokonaisuudesta [Työkyvyn tuen tiimit / Etelä-Pohjanmaa | Innokylä \(innokyla.fi\)](https://www.innokyla.fi).

Asiakaspalautelomakkeena työkyvyn tuen tiimeillä on käytössä hyvinvointialueen Sote-keskuksiin käyttöön tuleva yhtenäinen, kansallinen asiakaspalautelomake. Yhtenäisen lomakkeen avulla saadaan työkyvyn tuen palveluista vertailukelpoista tietoa. Seuranta varten laadittiin yhtenäinen Excel-taulukko työkyvyn tuen tiimien käyttöön, mistä lopullinen versio on vielä työstettävänä ja sen osalta tavoitteena on saada lomake valmiiksi vuoden 2022 loppuun mennessä. Seurantalomakkeeseen kirjataan tiimissä mukana olevat tahot, tiimille ohjaava taho, jatko-ohjaukset, asiakasvastaava, olemassa oleva työvalmentaja / omavalmentaja sekä arvioidaan ohjauksen oikea-aikaisuus ja palvelutarpeen mukaisuus. Lomakkeita pilotoitiin hankkeen aikana osassa alueellisia työkyvyn tuen tiimejä. Tiimeissä käytettiin hankkeen toiminnan ajan suostumuslomakkeena Kelan nettisivuilta löytyvää Y100 -lomaketta.

Asiakasvastaavan roolia määriteltiin teematyönyrkissä seuraavasti;

- Koordinoiva yhteydenpitäjä eri tahoihin
- Toimii linkkinä/koordinoijana asiakkaan asiassa, seuraa asioiden etenemistä
- Asiakkaan ensisijainen yhteyshenkilö, joka seuraa miten asiat alkavat etenemään ja on yhteydessä muihin tahoihin
- Yhteyshenkilö joka suuntaa, "muistitikku", asiakkaalle, helposti lähestyttävä
 - työnhakijan maailman tunteminen eri puolilta, jolloin voi olla avuksi asioiden etenemisessä
- Pitää langat käsissä, erityisesti jatkoseuranta tärkeää
- Asiakasvastaavan rooli asettuu tällä hetkellä luontevasti sosiaaliohjaajan tai terveydenhoitajan vastuulle, muiden toimijoiden rooli asiakasvastaavana vaatii vielä hakemista

Asiakasvastaava sovitaan työkyvyn tuen tiimissä ja kirjataan tiimissä laadittavaan työkyvyn tuen suunnitelmaan (liite 2). Asiakasvastaavaksi nimetään henkilö, joka on asiakkaan ensisijaisen palvelutarpeen mukaisen organisaation työntekijä, Asiakasvastaava vastaa suunnitelman jalkauttamisesta ja toteutumisen seurannasta asiakkaan tukena. Asiakasvastaavan roolissa voi toimia mm. sote-keskuksen omatyöntekijä, mikäli asiakkaalla on olemassa olevaan omatyöntekijään tiivis yhteys ja selkeä palvelutarve jatkuu työkyvyn tuen suunnitelman mukaisesti. Mikäli asiakkaan palvelutarve muuttuu selkeästi, myös asiakasvastaavan rooli siirtyy kyseisen organisaation työntekijälle saatuaan vaihtaan.

Asiakasvastaavan rooli sisältyy osaksi ammattilaisten työnkuvaan, joten se ei vaadi lisäresursointia. Alueellisissa työkyvyn tuen tiimeissä on aiemmin ollut asiakasvastaavan rooli käytössä, ja sitä on hoitanut oman työnsä ohella tiimin koollekutsuja, joko sosiaaliohjaaja tai terveydenhoitaja. Asiakasvastaavasta on aiemmin sovittu vain suullisesti. Asiakasvastaavan nimeäminen ja yhteystietojen kirjaaminen ylös työkyvyn tuen suunnitelmaan selkiyttää vastuuta asiakkaan työkyvyn tuen suunnitelman jalkauttamisesta, toteuttamisesta ja seurannasta. Myös asiakkaalle itselleen tulee selkeästi näkyväksi kuka on hänen ns. rinnallakulkija ja keneen hän voi olla yhteydessä, mikäli haasteita tai kysyttävää ilmenee.

Työkyvyn tuen tiimin asiakkaan osalta laadittiin asiakkaan tavoitepolku eli asiakasprosessikuvaus (kuviot 9). Tavoitteena on, että asiakkaan palvelupolku on sujuva ja työllistymisen edellytykset paranevat tai asiakkaalle löytyy jokin muu palvelutarpeen mukainen palvelu.

Kuvio 9. Työkyvyn tuen tiimin asiakasprosessikuvaus.

Erityisryhmien työkyvyn tuen tiimi. Hankkeen aikana perustettiin erityisryhmien työkyvyn tuen asiantuntijatiimi, johon kuuluu lääkäri, psykologi, toimintaterapeutti, hanketyöntekijät (sosiaaliohjaaja, psykiatrisen sairaanhoitaja) ja Kelan asiantuntija. Kehittämistyön aikana asiakkaan asiointinista on tullut sujuvampaa ja prosessi on edennyt joustavasti asiakkaan tilanne huomioiden. Asiakkaan kanssa on tehty kattavia kuntoutussuunnitelmia, jotka ovat sisältäneet työkyvyn tuen suunnitelman.

Suunnitelman laadintaan on osallistunut myös asiakkaan verkostoa, mikä on ollut olennaista tulosten siirtymisessä asiakkaan eri toimintaympäristöihin. Tiimin palveluista on ollut hyötyä erityisesti tilanteissa, joissa asiakkaan aiempi polku on ollut pirstaleinen ja asiakkuuksia on ollut monelle eri taholle. Kyseessä ovat olleet täsmätyökykyiset asiakkaat, joista suurimmalla osalla ei ole aiempaa kokemusta työelämästä eivätkä he ole löytäneet työllistymiseen sopivaa väylää. Asiakkailta on voinut olla epäselvyyksiä myös diagnooseissa (esim. lievä kehitysvamma tai neurokirjon diagnoosi).

Tässä mallissa asiakkaan asioihin pysähdytään perusteellisesti ja käydään läpi myös aiemmat tutkimukset ja asiakirjat. Asiakirjojen perusteella suunnitellaan tarvittavat psykologin ja toimintaterapeutin tutkimukset. Tiimin työntekijät tapaavat asiakasta useita kertoja. Asiakkaan toimintakyvyn kuvauksessa selvitetään haasteiden lisäksi olemassa olevat vahvuudet ja annetaan suosituksia tarvittavista tukitoimista. Tiimin kokoonpano ja toimintaa on havainnollistettu kuviossa 10.

Asiakasvastaavan rooli erityisryhmien työkyvyn tuen tiimissä. Työikäisillä neurokirjon asiakkailla on usein oman toiminnan, kommunikaation ja ajan hallinnan haasteita. Asiakkaille on nimetty koko palvelukokonaisuuden ajaksi oma asiakasvastaava, jonka tehtävänä on mm. informoida, muistuttaa ja varmistaa, että sovitut tapaamiset toteutuvat mahdollisimman hyvin. Asiakasvastaava on henkilö, johon voi olla hyvin matalalla kynnyksellä yhteydessä (asiakkaan kanssa sovitaan tapa, miten yhteyttä pidetään).

Kuvio 10. Erityisryhmien työkyvyn tuen tiimi.

Itsearviointi

Työkyvyn tuen tiimit ovat olleet osa työkyvyn tuen palveluja Etelä-Pohjanmaalla, mutta Seinäjoen alueella tiimitoimintaa ei ole aiemmin ollut. Hankkeen myötä työkyvyn tuen tiimi käynnistyi myös Seinäjoella sekä pilottina Isossakyrössä ja näin koko Etelä-Pohjanmaan alueella on jatkossa työkyvyn tuen tiimit osana työkyvyn tuen palveluja. Lisäksi tavoitteena oli yhtenäistää alueen työkyvyn tuen tiimien toimintaa ja tämän osalta alueelle luotiin työkyvyn tuen tiimin peruskokoonpano sekä luotiin yhtenäiset lomakkeet työkyvyn tuen tiimien käyttöön.

Konsultaatiotiimin pilotointiaika oli lyhyt, mutta jo tuossa ajassa konsultaatiotiimin merkitys ja tärkeys korostui. Konsultaatiotiimin avulla on mahdollista tehdä moniammatillisesti, kattavasti ja laadukkaasti taustatyö sekä koonti asiakkaan tilanteen, palveluiden ja etuuksien osalta ja ohjata asiakas hänen palvelutarpeensa mukaisesti palveluihin oikea-aikaisemmin. Konsultaatiotiimiä on mahdollista konsultoida myös epäselvissä tilanteissa. Konsultaatiotiimin avulla voidaan säästää lääkäriresurssia, kun asiakkaat ohjataan varsinaiselle työkyvyn tuen tiimille oikea-aikaisesti siinä vaiheessa, kun mm. taustaselvitykset ja keskeneräiset tutkimukset on ensin suoritettu loppuun.

Koordinoinnin merkitys korostui ja vahvistui Seinäjoen pilotoidessa koko työkyvyn tuen tiimin prosessia. Koordinointia suoritti työkyvyn tuen tiimin koollekutsujana toimiva työnhakijoiden terveydenhoitaja oman työnsä ohessa. Hänen mukaansa taustaselvittelyt ja niiden koonti sekä tiimien koordinointi ovat erittäin tärkeässä roolissa, mutta myös työllistävät erittäin paljon. Oman työn ohella tasapainottelu vaati pitkää pinnaa ja erittäin hyvää suunnittelua ja priorisointia. Tulevaisuudessa olisi ehdottoman tärkeää, että koordinaattori olisi erillinen henkilö.

Kehittämistyössä oli alusta alkaen tavoitteena ottaa mukaan alueen työkyvyn tuen teeman parissa työskenteleviä ammattilaisia ja tehdä kehittämistyötä yhdessä verkoston kanssa. Työnyrkkien kokoonpanot mietittiin tarkasti ja osallistujia kutsuttiin kohdennetusti. Osallistujat olivat motivoituneita ja innostuneita yhteisestä kehittämisestä sekä omasta vaikutusmahdollisuudestaan myös oman alueen työkyvyn tuen palvelujen osalta. Työkyvyn tuen tiimien kehittäminen ja hankkeen aikana käynnistyneiden tiimien toiminnan pyörittäminen yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa mahdollistaa kehittämisen jatkumisen myös hankkeen päätyttyä. Tavoitteena on, että työkyvyn tuen palvelut ja erityisesti työkyvyn tuen tiimit tulevat jatkumaan myös hyvinvointialueella. Tavoitteena on hankkeen jälkeen jatkaa työkyvyn tuen tiimien yhtenäistämistä ja jalkauttamista alueelle kehittämistyön tukemana.

Projektiryhmässä käydyn arviointikeskustelun perusteella kävi ilmi, että palvelutarpeen tunnistamista pidetään ensisijaisen tärkeänä asiana eri palveluiden näkökulmasta. Hankkeen todettiin keränneen työ- ja toimintakyvyn arvioinnin ihmiset sekä menetelmät yhteen asian äärelle. Hanke on jatkanut alueella tehtyä organisaatorajat ylittävää yhteistyötä. Maakuntaan on saatu yhtenäistä struktuuria; kehittämistyötä on tehty yhdessä, asioita on sovittu ja yhdistetty sen pohjalta. Asiakkaan ja hänen tarpeidensa ympärille on luotu aiempaa käytännön läheisempiä työ- ja toimintakyvyn arvioinnin tapoja. Hankkeen aikana luodut ja yhtenäistetyt toimintamallit auttavat asiakkaiden asiaa eteenpäin sekä elinkeinoelämän ja työllistymisen näkökulmasta täyttävät työpaikkoja.

Ammattilaisten ja asiakkaiden kokemuksia työkyvyn tuen tiimistä:

"TYKE-tiimien vahvuus on ehdottomasti moniammatillisuus ja asioiden pohtiminen yhdessä, asiakas siinä keskiössä."

"TYKE-tiimissä muiden toimijoiden näkökulma avautuu uudella tavalla, oppii hahmottamaan asiakkaan kokonaisuutta laajemmin."

"On ollut hienoa huomata, miten asiakkaiden asiat ovat menneet eteenpäin."

"Meillä on tiiminä tosi vahva tahtotila toimintaan ja kaikki ollaan tosi sitoutuneita"

"Tiimiin osallistuminen tuo varmuutta omaan työhön ja osaaminen kehittyy, kun pohdiskellaan yhdessä."

"Uusia kehittämisideoita tiimin parantamiseksi syntyy herkästi ja ne otetaan avoimesti vastaan."

"Tiivis ja yhdessä tiimissä työskenteleminen on avannut myös aikuissosiaalityön asiakkaille ja työntekijöille uuden ja suoran palveluväylän."

"Tiimillä olisi hyvä olla oma koordinaattori."

"Mahtavaa, kerrankin Kela paikalla."

3.1.2. Yksilöllisten palvelupolkujen luominen osaksi tulevaisuuden sote-keskusta (sis. asiakasohjaus, verkostoyhteistyö, yhteinen suunnitelma)

Toteutus

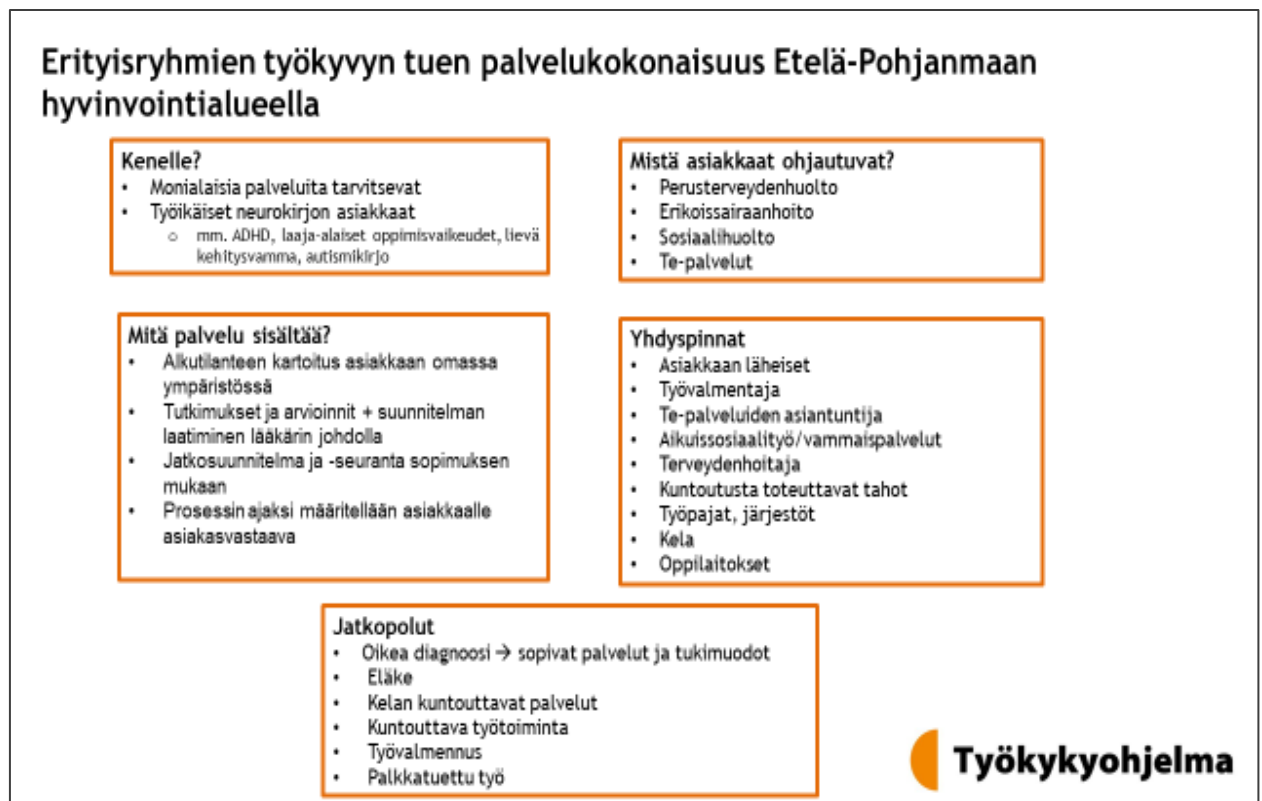
Yksilöllisten palvelupolkujen luominen aloitettiin olemassa olevien palvelupolkujen mallintamisella aikuissosiaalityön palveluissa yhdessä asiakkaiden kanssa. Yhteistyössä asiakkaiden kanssa työstettiin kaksi nykyisen palvelujärjestelmän haasteita kuvaavaa asiakasesimerkkiä, joista laadittiin asiakaskortit. Asiakaskortit laadittiin todellisten asiakastilanteiden pohjalta, asiakkaita haastatteleamalla. Haastattelun pohjalta mallinnettiin esimerkit ja saatiin kehittämistyössä hyödynnettäväksi aidot asiakaskokemukset. Näillä asiakaskorteilla pyrittiin lisäämään asiakasymmärrystä ja niitä hyödynnettiin työnyrkkien työskentelyn pohjana. Asiakaskorttien hyödyntämiseen kehittämistyössä oli asiakkaiden antama lupa. Asiakaskorteissa kuvattiin aikajanalla asiakkaiden elämänkaari onnistumisineen, haasteineen ja palveluineen. Lisäksi aikajanalle kirjattiin kohdat, joissa palveluketju oli katkennut/palvelusta oli jäänyt huono kokemus, tai asiakas oli jäänyt ilman tukea. Asiakaskortit löytyvät Innokylästä, työkyvyn tuen palvelukokonaisuudesta kuvittelu ja kokeile osiosta. Linkki ohessa [Innokylä \(innokyla.fi\)](https://www.innokyla.fi).

Työkyvyn tuen tiimin asiakasohjausprosessi on kuvattu kuviossa 5. Tavoitteena on ohjata työ- ja toimintakyvyn haasteita omaavat asiakkaat jatkossa entistä varhaisemmassa vaiheessa ja matalalla kynnyksellä palvelutarpeen mukaisesti palveluihin, kuten konsultaatio- tai työkyvyn tuen tiimille. Aiemmin asiakkaat on ohjattu työkyvyn tuen tiimille pääosin TYP:n kautta, jolloin asiakkailla on ollut jo hyvin useita haasteita, tilanteet komplisoituneita ja usein tavoitteena on ollut eläke. Jatkossa ohjauksia toivotaan myös muiden tahojen toimesta, mm. Sosiaali- ja terveystieteiden keskuksen, TE-palvelujen, Kelan, Ohjaamon, oppilaitosten ja etsivän nuorisotyön. Lähettävän tahon tehtävänä on ottaa asiakkaalta suostumus ja tehdä lähete työkyvyn tuen tiimin koollekutsujalle, joka on alueen tiimeissä joko työnhakijoiden terveydenhoitaja tai sosiaalihoaja. Koollekutsuja toimii koordinaattorina ja asiakkaan asia otetaan konsultaatiotiimin käsiteltäväksi paperikonsultaationa. Konsultaatiotiimin toimesta laaditaan työkyvyn tuen koontilomake taustojen, keskeneräisten ja olemassa olevien palvelujen ja etuuksien osalta. Tämän jälkeen asiakkaan

asia ohjataan palvelutarpeen mukaan joko varsinaiselle työkyvyn tuen tiimille tai muihin asiakkaan palvelutarpeen mukaisiin palveluihin. Työkyvyn tuen tiimissä asiakkaan asiaa käsitellään moniammatillisesti yhdessä asiakkaan kanssa ja mietitään jatkosuunnitelmat ja jatkopolku. Lisäksi asiakkaalle laaditaan työkyvyn tuen suunnitelma, missä on kirjattuna tavoitteet ja osatavoitteet sekä asiakasvastaava yhteystietoineen. Työkyvyn tuen suunnitelma on liitteenä (liite 2).

Konsultaatio- ja työkyvyn tuen tiimit ovat moniammatillisia. Työkyvyn tuen tarpeessa olevan asiakkaan asian hoitaminen edellyttää yhteistyötä yli organisaatorajojen ja tiimeissä on mukana sosiaali- ja terveydenhuollon edustajien lisäksi Kelan ja TE-palvelujen asiantuntijat. Tarvittaessa mukaan voidaan kutsua myös muita toimijoita, kuten järjestöjen edustajia.

Erityisryhmien työkyvyn tuen palvelukokonaisuuden ja yksilöllisten palvelupolkujen kehittämisen lähtökohtana on ollut Eskoon Asiantuntijapalveluiden työ- ja toimintakyvyn arviointiprosessi. Asiakkaat ovat ohjautuneet lähetteellä eri sote-palveluista. Kehittämistyön ja palveluohjauksen aikana tehtiin yhteistyötä laajan verkoston kanssa ja aloitettiin pilotti TE-palvelujen kanssa. Erityisryhmien työkyvyn tuen palvelukokonaisuudessa asiakasosallisuuden vahvistaminen on ollut kaiken toiminnan lähtökohtana. Arviointiprosessi käynnistyy jalkautumisella asiakkaan omaan toimintaympäristöön, liikkeelle on lähdetty asiakkaan kuvaamasta nykytilanteesta ja hänen omista tavoitteistaan. Vuorovaikutustilanteessa huomioidaan mahdolliset kommunikaation haasteet esim. kielelliset erityisvaikeudet sekä toiminnanohjauksen pulmat. Ensikohtaaminen pyritään mitoittamaan asiakkaan voimavarojen ja kykyjen mukaan. Selkokieli, asioiden pilkkominen, varmistetaan että asiakas ymmärtää mitä palvelu sisältää ja miten edetään ja kehen asiakas voi olla yhteydessä, mikäli lisäkysymyksiä tulee. Palvelun sisältöä ja jatkopolkuja on kuvattu kuviossa 11.

Kuvio 11. Erityisryhmien työkyvyn tuen palvelukokonaisuuden sisältöjä ja jatkopolkuja.

Tulokset

Asiakaskorttien kautta esiin nousivat samat teemat, jotka olivat myös kehittämistyön tavoitteena. Alueella työkyvyn tuen palveluverkosto ja osaaminen on hyvällä tasolla, mutta toimijoiden yhteistyön tiivistämistä

tarvitaan asiakaspolkujen joustavaan etenemiseen kohti työmarkkinoita ja tarvitaan entistä varhaisempaa puuttumista työ- ja toimintakyvyn haasteisiin eri tahojen toimesta.

Seinäjoella pilotoitiin koko työkyvyn tuen tiimin prosessia ja lyhyen pilotoinnin aikana asiakasohjauksia tehtiin aiempaa varhaisemmassa vaiheessa, useampien tahojen kautta konsultaatiotiimille.

Koordinaattorin ja konsultaatiotiimin toimesta taustaselvittelyihin käytettiin riittävästi aikaa ja koonti tehtiin moniammatillisesti ja kokonaisvaltaisesti, mikä auttoi ja helpotti asian käsittelyä sekä konsultaatiotiimissä että työkyvyn tuen tiimissä. Asiakkaat oli mahdollista ohjata oikea-aikaisesti oikeiden palvelujen piiriin. Työkyvyn tuen tiimissä laadittu työkyvyn tuen suunnitelma toi näkyväksi suunnitellut ja sovitut toimet sekä asiakasvastaavan yhteystietoineen.

Itsearviointi

Työkyvyn tuen tiimin ohjausprosessin mallinnuksen ja tiedottamisen myötä ohjauksia työkyvyn tuen tiimiin on tehty aiempaa varhaisessa vaiheessa ja matalammalla kynnyksellä, mikä osoittaa, että ohjauksien osalta ollaan menossa oikeaan suuntaan. Ohjausprosessin osalta työkyvyn tuen tiimin toimijoiden tiedottamista ja perehdyttämistä olisi tarvittu alueilla vielä enemmän sekä tuen antamista muutoksen toteuttamiseksi. Asiakasohjauksen kannalta tarvitaan alueille vielä enemmän tiedottamista, että eri tahot tulevat tietoisiksi alueellisista työkyvyn tuen tiimeistä ja osaavat ohjata asiakkaita tarvittaessa tiimille. Haasteita aiheutti koronapandemia sekä liian lyhyt hankeaika.

3.1.3. Sosiaalihuollon työllistymistä tukeva palvelupolku osaksi tulevaisuuden sote-keskusta

Toteutus

Sosiaalihuollon työllistymistä tukevaan palvelupolkuun liittyvät palvelukuvaukset on koottu maakunnan toimijoille touko- kesäkuussa 2021 lähetetyn kyselyn pohjalta. Hankkeen tietojen mukaan palveluita ei ole aikaisemmin kartoitettu maakunnan tasolla. Palvelukuvauksia täydennettiin jalkautumalla syksyllä 2021 toimintayksiköihin, jotka tällä hetkellä toteuttavat palveluita. Sosiaalihuollon työllistymistä tukevien palveluiden palvelukuvauksia, -polkuja ja yhdyspintoja koostettiin osana kehittämistyötä monialaisissa työnyrkeissä. Sosiaalihuollon palvelukokonaisuuteen liittyvään työnyrkkiin on kuulunut ammatillaisia koko maakunnan alueelta. Lisäksi kokonaisuutta rakennettaessa hyödynnettiin vahvasti Työkyvyn tuki tulevaisuuden Sote-keskuksessa -kokonaisuuden työnyrkkiä, johon on kuulunut laajasti yhdyspintaorganisaatioista ja -verkostoista tulevia ammatillaisia sekä kokemusasiantuntija. Kehittämistyön tukena toimivan moniammatillisen projektiryhmän ajatuksia ja kokemuksia on myös hyödynnetty kokonaisuuksien kuvaamisessa.

Tulokset

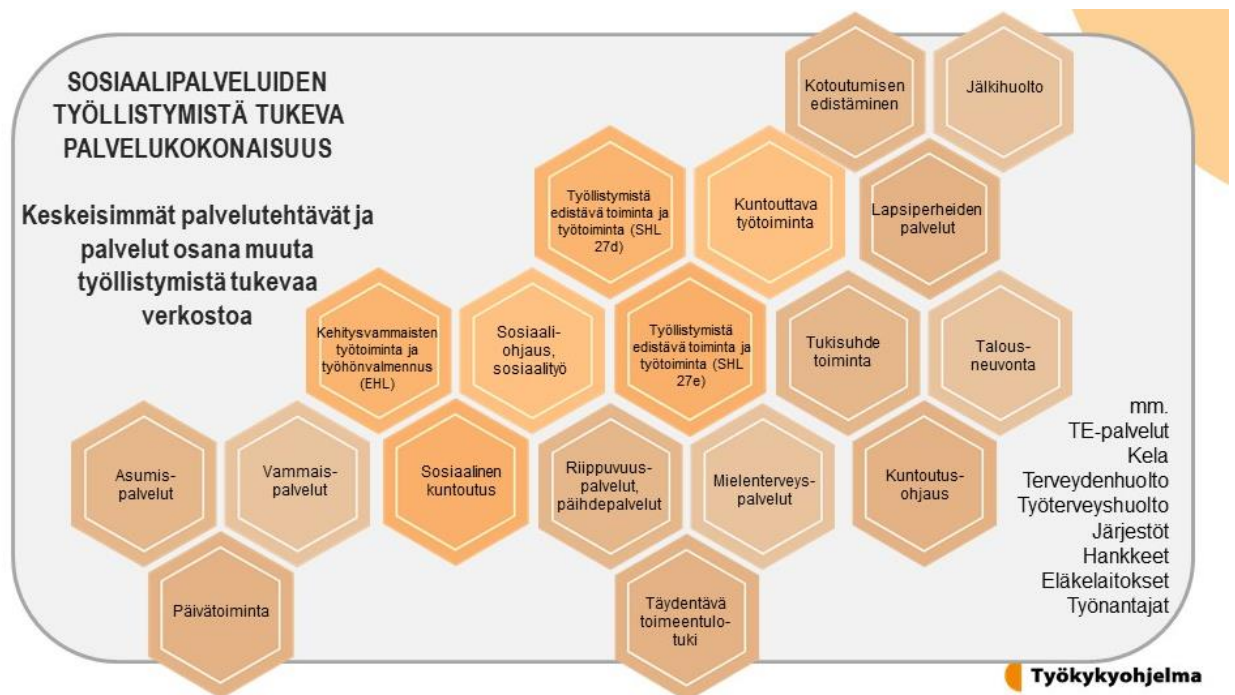
Sosiaalihuollon työllistymistä tukevan palvelukokonaisuuden ja yhdyspintojen nykytilaa on käyty läpi kehittämistyön tukena erilaisissa työryhmissä. Toimintaympäristön muutos asettaa yhdyspinnassa tehtävälle työllistymistä tukevalle sosiaalityölle haasteita, mutta sitäkin enemmän mahdollisuuksia. Etelä-Pohjanmaalla on sekä työkyvyn tukeen että työllistymiseen liittyen tavoitteena vahvistaa ja aikaistaa sosiaalipalveluiden asiakkaiden palveluiden saantia. Tavoitteena on, että työllistymisen tukemiseen liittyvät palvelut ovat kaikkien saatavilla etuudesta riippumatta.

Sosiaalihuollon työllistymistä tukevien palveluiden yhdyspintojen nykytilaa ja tavoitetilaa on kuvattu hankkeessa yhdyspintakuvauksen ja toimijoiden roolien kautta. Lisäksi sosiaalihuollon työllistymistä tukevat palvelut on avattu ja kuvattu. Näiden palvelutehtävien ja yksittäisten palveluiden yhdyspinta muihin toimijoihin tulee olla tiivis, jotta asiakkaan kokonaistilanne tulee huomioiduksi suhteessa työllistymiseen. Kokonaisuudella on vahva yhteys Työkyvyn tuen palvelukokonaisuuteen, johon sosiaalipalveluiden kokonaisuus linkittyy. Kela on alueella vahvasti mukana Työkykyohjelman kehittämistyössä, joten Kelan rooli osana sosiaalihuollon työllistymistä tukevia palveluita on huomioitu myös sosiaalihuollon kokonaisuudessa.

TYP-toiminta on Etelä-Pohjanmaalla rakentunut vahvasti sosiaalipalveluihin (ns. työllistymistä edistävää sosiaalityötä); työn tavoitteena on suunta kohti työmarkkinoita. TYP ja työkyvyn tuen tiimit toimivat jatkossa erillisinä, mutta hyvin yhteen toimivina, verkostoina. Tavoitteena on työkyvyn tuen tiimien kautta saada myös TYP-ohjauksia oikea-aikaisemmiksi matalan kynnyksen työkyvyn tuen tiimien toiminnan kautta. Ajatuksena taustalla on, että kaikki työkyvyn tuen tiimin asiakkaat eivät välttämättä tarvitse pitkäkestoisempaa TYP-toimintaa tuekseen ja toisaalta TYP-asiakkaille voi riittää tiiviin TYP-verkoston tuki.

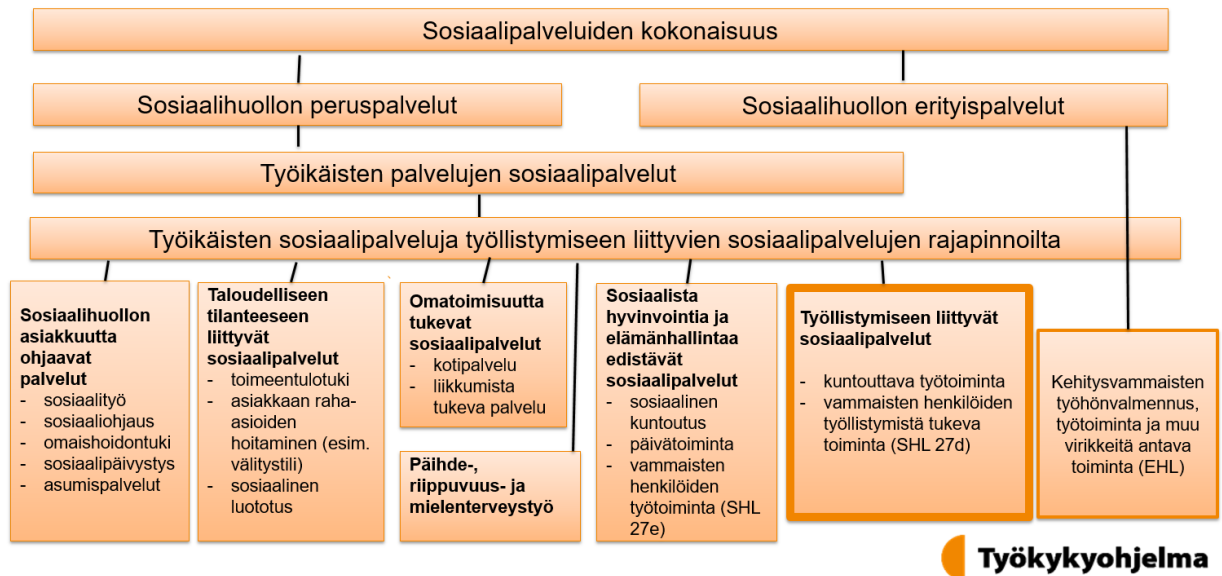
Sosiaalihuoltolain 27e ja d mukaista toimintaa järjestetään maakunnassa eri tavoin. Hanke on tuottanut vuoden 2021 aikana palvelukuvaukset em. palveluihin liittyen. Aihetta on käyty läpi työnyrkissä sekä verkostotapaamisissa mm. Luovin ja mielenterveyskuntoutuksen kanssa. Vuoden loppupuolella aloitti toimintansa hyvinvointialueen valmisteluun liittyvä alajaoston työryhmä, jossa on jatkettu SHL 27e ja d:n mukaiset palveluiden yhtenäistämistä sekä sisällön että päätösten osalta. Hanketyöntekijät ovat olleet työryhmässä mukana.

Sosiaalipalveluiden palvelukokonaisuutta on kuvattu kuvioissa 12 ja 13. Lisäksi sosiaalipalveluiden läheisimpiä yhdyspintoja työllistymisen tuen palveluissa kuvattu kuviossa 14.

Kuvio 12. Sosiaalipalveluiden työllistymistä tukeva palvelukokonaisuus.

Työllistymistä tukeva toiminta palvelujärjestelmässä

Kuvio 13. Sosiaalipalveluiden työllistymistä tukeva toiminta palvelujärjestelmän osana.

Kuvio 14. Työllistymistä tukevien sosiaalipalveluiden keskeiset yhdyspinnat ja tehtävät.

Itsearviointi

Kokonaisuuden kehittämistyötä haastoivat hankkeen aikana tapahtuneet henkilöstövaihdokset, jotka painottuivat työllistymisen tuen ja sosiaalipalveluiden kokonaisuuteen. Hankkeessa on lisäksi yhdistetty kaksi hankehakemusta kokonaisuuden osalta eli hankkeessa on edistetty sosiaalihuollon

palvelukokonaisuutta sekä maakunnan 18 kunnan sekä Eskoon tuki- ja osaamiskeskuksen näkökulmasta kohti tulevaisuuden sote-keskusta.

Hankkeen tavoitteena on ollut saada alueen SHL-päätöksiä yhtenäistettyä sekä tuotua laatu- ja palvelutalouden työhönvalmennus osaksi sosiaalihuollon palveluita. Työ näiden osalta jatkuu vielä hankkeen päättymisen jälkeen. Päätösten yhtenäistämistyötä on tehty vahvana osana alueen HVA-valmistelutyötä, jossa hanke on ollut tiiviisti mukana. SHL-päätökseen pohjautuvaa laatu- ja palvelutalouden työhönvalmennusta on pilotoitu alueella ja palvelu jatkuu alueella myös jatkossa SHL-päätöksiin pohjautuen. Sosiaalihuollon työllistymistä tukevaan palvelukokonaisuuteen on erityisesti Seinäjoen alueella koettu kuuluvan tärkeänä osana myös työhönvalmennus. Se on tärkeässä roolissa osana haasteellisessa työmarkkina-asemassa olevien henkilöiden palvelupolkuja.

3.1.4. Työkyvyn tuen palvelukokonaisuus (kuvana/graafigisena tai muuten selkeänä hahmotuksena (visuaalinen ja/tai sanallinen))

Toteutus

Hankkeen aluksi perustettiin kehittämistyön tueksi monialainen projektiryhmä, johon edustajia kutsuttiin työllistymisen ja työkyvyn palveluihin liittyen kohdennetusti ja laajasti yli hallinto- ja organisaatorajojen. Valitut organisaatiot nimesivät edustajan sekä varaedustajan.

Monialaisen projektiryhmän rooli ja toimintaperiaatteet olivat seuraavat:

- Ryhmä toimi käytännön työtä ohjaavana monialaisena toimijana
- Ryhmän tarkoituksena oli ottaa kantaa ehdotettuihin suunnitelmiin ja tavoitteisiin sekä edustaa toiminnallaan hankkeessa tavoiteltavaa monialaista yhteistyötä
- Jäsenet vievät ja edistävät yhdessä sovittuja suunnitelmia omissa organisaatioissaan
- Mukana kokemusasiantuntija
- Tarkoituksena tukea TOIMEKSI-hanketta ideoimalla esim. miten hankkeen työ juurrutetaan osaksi maakunnan toimijoiden perustyötä
- Projektiryhmällä on ollut toiminnassa oma TEAMS-tiimi, johon on kutsuttu kaikki varsinaiset jäsenet ja varajäsenet
- Myös varajäsenet ovat voineet halutessaan osallistua projektiryhmän kokouksiin
- Kokoukset on järjestetty pääsääntöisesti TEAMS-etäkokouksina.
- Kokousajankohdat, taustamateriaali, esitykset ja muistiot ovat löytyneet koko hankkeen ajan TEAMS:stä
- Työskentelyalustana ja osallistujien osallisuuden lisääjänä on käytetty mm. Mentimeteriä, Miroa ja Padletia
- Hankeajana projektiryhmä kokoontui kymmenen kertaa

Kehittämistyön edetessä huomattiin, että tarvitaan myös kohdennetummin erillisiä työnyrkkejä toimenpidekokonaisuuksien eteenpäin viemiseksi. Toimenpidekokonaisuudelle Työkyvyn tuki osaksi tulevaisuuden sote-keskusta perustettiin oma työkyvyn tuen työnyrkki.

Työkyvyn tuki osaksi tulevaisuuden sote-keskusta työnyrkin kokoonpanossa mukana olevat tahot olivat:

- TOIMEKSI-hanke
- Kela
- Seinäjoki-Ilmajoki kuntakokeilu
- Seinäjoen kaupunki, sosiaalipalvelut / TYP
- Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri / Toike
- Järvi-Pohjanmaan perusturva
- Sedu
- Kuusiolinna Terveys (edustaja alussa mukana)
- TE-palvelut
- Tulevaisuuden sote-keskus -hanke

- Rakenneuudistus-hanke
- kokemusasiantuntija
- Ohjaamo

Kokoonpano suunniteltiin yhteistyössä työnyrkin toimintaa ideoineiden alueen ammattilaisten kanssa. Kutsuttujen osalta käytettiin suoraa kohdennettua kontaktointia. Asiakastyön näkökulma oli työnyrkissä keskeinen, jotta voitiin luoda käytännöstä nousevia ehdotuksia toimintatapojen yhtenäistämiseksi.

Työkyvyn tuen työnyrkin työskentelyn tarkoitus:

- Työstää käytännön tasolla keskeisiksi nostettuja kehittämisteemoja
- Teemojen kautta rakentaa sekä nykytilan kuvausta että tavoitetilaa kuvitteellisten asiakastapausten pohjaksi
- Työskentelyn pohjaksi laadittiin hankkeen toimesta asiakastapauskortit aidoista anonyymeistä asiakkaista
- Työskentelyn teemat on valittu yhteistyössä alueen ammattilaisten kanssa, jotka on kutsuttu hankkeen toimesta ideoimaan työnyrkin toimintaa
- Työskentelyn tukena on käytetty monialaisen projektiryhmän Teams-kanavaa, johon myös kaikki työnyrkin osallistujat on kutsuttu
- Työskentelyalustana ja osallistujien osallisuuden lisääjänä on käytetty myös Padlet-alustaa

Työnyrkin työskentelyä ovat ohjanneet seuraavat teemat:

- Erilaisten työ- ja toimintakyvyn haasteiden tunnistaminen nykyistä varhaisemmin erityisesti peruspalveluissa
- Asiakasvastaavamalli ja rooli työkyvyn tuen palvelukokonaisuudessa sekä monialainen TYKE-tiimi sote-keskuksessa
- Nivelvaihe nuorten palveluista työikäisten palveluihin
- Työnhakijoiden terveystarkastukset
- Seuraavien askeleiden suunnittelu ja kehitettyjen kokonaisuuksien jalkauttaminen

Vammaispalvelujen työnyrkki

Työnyrkin kokoonpano:

- TOIMEKSI-hanke
- Sote rakenneuudistus -hanke
- Kuntien sosiaalipalvelut
- Kuntien toimintakeskukset
- Ammattiopisto Luovi
- Seinäjoen sivistystoimi
- Kela
- Lehtimäen opisto

Pohdittu mm. seuraavia teemoja liittyen työkyvyn tuen tarpeen tunnistamiseen ja arviointiin:

- Onko tunnistaminen ja arviointi tällä hetkellä riittävää?
- Miten osaaminen varmistetaan tulevassa maakunnallisessa rakenteessa (asiakasvastaava, monialainen työkyvyn tuen tiimi ja palvelukokonaisuus)?
- Miten ja keitä nykyiset palvelupolut tukevat ja ketkä jäävät ilman tukea?
- Miten maksupolitiikka hoidetaan hyvinvointialueella?
- Mitä konkreettisia palasia nykytilanteesta puuttuu, joita hankkeessa voidaan työstää?

Vammaispalvelujen työnyrkissä esiin nousseita kehittämisajatuksia:

- Keskustelussa nousi esille suuri tarve muuttaa nykyistä toimintakeskus -kulttuuria. Toivottiin, että päiväaikainen toiminta voitaisiin selkeästi erottaa työvalmennukseen ja työelämään suuntaavasta toiminnasta ja ehdotuksena oli perustaa alueelle enemmän työpajoja.

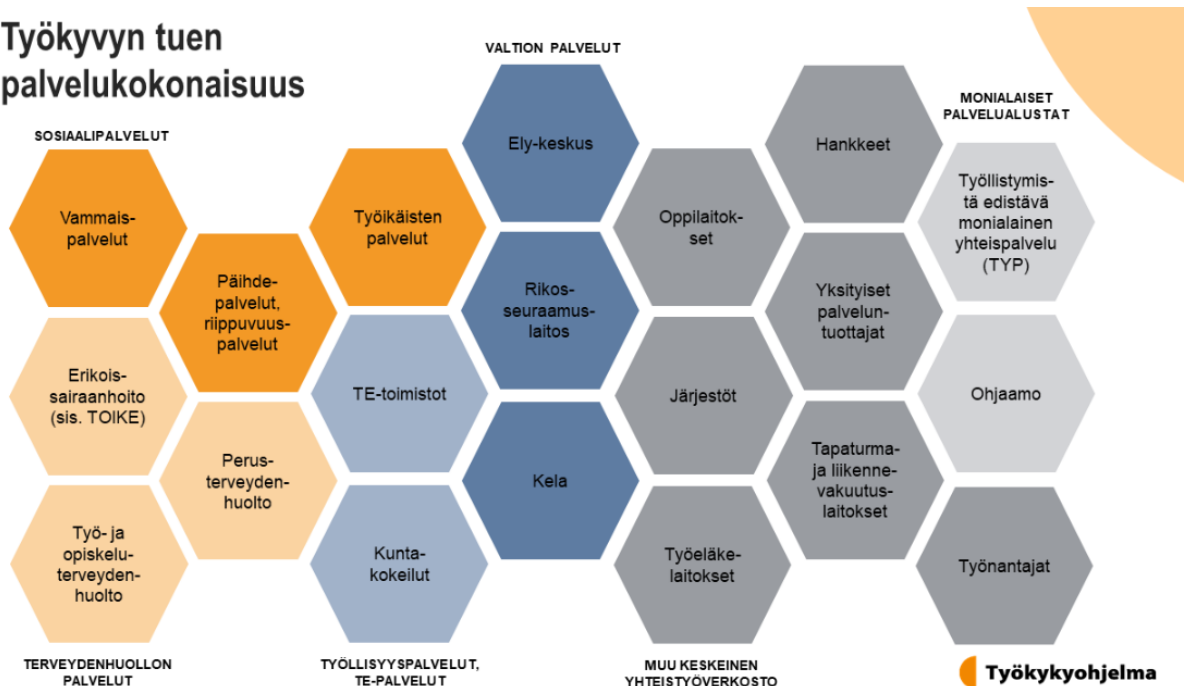
- Nykyisessä toimintakeskus mallissa nähtiin haasteena se, että nuoret aikuiset eivät mielellään haluaisi tulla opintojen päätyttyä toimintakeskuksiin, vaan toivovat enemmän työelämään suuntautuvaa toimintaa.
- Tällä hetkellä toimintakeskuksien asiakkaiden tarpeet ja tavoitteet ovat erilaisia ja koettiin, että myös henkilökunnan oli vaikea mukauttaa omaa työtään asiakkaan tarpeita vastaavasti silloin, kun osaaminen ja kokemus oli päivätoiminnan asiakkaiden ohjaamiseen, työvalmennus taas edellyttäisi toisenlaista osaamista. Kehitysvammaisten asiakkaiden lisäksi palveluissa näkyvät neuropsykiatriset asiakkaat.

Tulokset

Kehittämistyön tavoitteena on ollut työkyvyn tuen palvelukokonaisuuden nykytilan sekä aiemmin tehdyn kehittämistyön kartoittaminen. Tavoitteena on ollut mallintaa työkyvyn tuen palvelukokonaisuuden nykytila sekä tunnistaa eri toimijoiden roolit aiempaa tarkemmin osana monialaisen yhteistyön laajentamista. Kartoitusta, kehittämistä ja kuvaamista on tehty osana yllä mainittujen työryhmien työskentelyä. Toimijoiden rooleja on tarkennettu eri näkökulmista, mm. Työkyvyn tuen palvelukokonaisuuden sekä työkyvyn tuen tiimien näkökulmasta. Roolit on avattu tarkemmin Innokylästä löytyvissä materiaaleissa.

Alueen työkyvyn tuen laaja verkosto laadittiin hanketoimijoiden toimesta hyödyntäen verkosta löytyvää tietoa ja kuvaa täydennettiin työryhmien kokoontumisissa. Verkosto kuvaa hyvin työkyvyn tuen palvelujen monimuotoisuutta ja yhdyspintoja (kuvio 15).

Työkyvyn tuen palvelukokonaisuus

Kuvio 15. Työkyvyn tuen palvelukokonaisuus.

Erityisryhmien työkyvyn tuen palvelukokonaisuuden tarve on tunnistettu alueellamme.

Kehittämistyön tuloksena ja Työkykyohjelmaan liittyvien alueellisten tapahtumien myötä yhteistyö mm. Järvi-pohjanmaan TE-palveluiden kanssa on koettu tarpeelliseksi.

- Yhteistyön alku: TOIMEKSI-hanke osallistui alueen yhteisiin työllisyystoimijoiden verkostotilaisuuksiin ja näiden tilaisuuksien aikana esille nousi asiakasryhmä, joiden työkyvyn tuen tarpeen arvioinnissa tarvittiin lisää osaamista erityisen tuen tarpeesta.
- Yhteiset neuvottelut aloitettiin Järvi-Pohjanmaan Tykki-pilotin ja Eskoon asiantuntijapalveluiden sekä TOIMEKSI-hankkeen kesken syksyllä 2021.

- Neuvottelujen tuloksena sovittiin, että toteutetaan hankkeen aikana pilottiasiakkaiden kanssa, työkyvyn tuen arvioinnin palvelukokonaisuus.

Erityisryhmien työkyvyn tuen palvelukokonaisuuteen ja arviointitiimiin on ohjautunut 23 asiakasta, hankkeen aikana. Prosessit ja palvelutarpeet ovat olleet moninaisia ja pitkäkestoisia. Suurin osa asiakkaista on ollut nuoria aikuisia, joilla neurologisia erityisvaikeuksia ja usein liitännäisenä mielenterveysongelmia. Asiakkaiden kokonaistilanteiden selvittely on vaatinut pysähtymistä ja aikaa. Hankkeen loppuajana on ohjautunut asiakkaita, joiden työkyvyntuen tarpeen selvittely siirtyy hyvinvointialueelle. Työkykyarvioiteja toteuttanut asiantuntijatiimi siirtyy hyvinvointialueen organisaatiossa vammaispalveluiden alle. Kuviossa 16 näkyy alue, jolla palvelukokonaisuus tulee toimimaan.

Kuvio 16. Erityisryhmien työkyvyn tuen palvelukokonaisuus Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueella.

Itsearviointi

Kehittämistyön tuloksena yhteistyö on tiivistynyt yhteisten keskustelujen, verkostojen ja työpajojen seurauksena. Työn seurauksena on tullut näkyväksi, miten laaja toimijaverkosto on ja verkoston kesken on luotu yhteistä kehittämis- ja tulevaisuusnäkökulmaa. Yhteisissä työpajoissa on tutustuttu ihmisiin sekä palveluihin ja yhteinen tavoite on selkiytynyt.

Erityisryhmien työkyvyn tuen palvelukokonaisuuden asiakkaiden ja verkostossa toimivien ammattilaisten kokemuksia:

Asiakkaat ovat toivoneet tältä palvelulta mm.: *"pompottelun loppumista", "oikean diagnoosin tarkennusta", "jotain selkeyttä tilanteeseen", "oikeaa työtä", "puhumisen sijaan toimintaa", "ratkaisua eläkepäätökseen".*

Viranomaiset ovat odottaneet palvelulta: Perusteellista työ ja toimintakyvyn arviointia ja diagnostiikan tarkennusta sekä kannanottoa etuuksiin.

Yhteistyötahoilta saatujen palautteiden perusteella (mm. TYP, TE-palvelut, sosiaalityö, erikoissairaanhoito) palvelu on koettu erittäin tarpeelliseksi.

" Tämä meiltä on puuttunut"

"Perusteellista ja asiantuntevaa perehtymistä työikäisten nepsy-asiakkaiden tilanteisiin"

"Hyvä juttu, että aikuisille nepsyille kehitetään palveluita, nämä asiakkaat alueella ilman kunnon palveluita ja riittävää osaamista."

"Tärkeä palvelu - huolena ettei näitä asiakkaita tunnisteta ja osata ohjata oikeaan palveluun."

"Tunnistamisen jälkeen on myös haastavaa löytää oikea palvelu ja siihen maksusitoumus"

"Voi meillä olisi näitä asiakkaita vaikka kuinka paljon, jotka hyötyisivät tästä palvelusta."

"Asiakkailta on tullut palautetta, että ovat kokeneet hyvänä sen, että heitä on pidetty koko prosessin ajan tilanteen tasalla ja heillä on ollut numero johon tarvittaessa voi matalalla kynnyksellä olla yhteydessä."

3.2. Laatukriteereihin perustuvan tuetun työllistymisen työhönvalmennuksen pilotointi

Toteutus

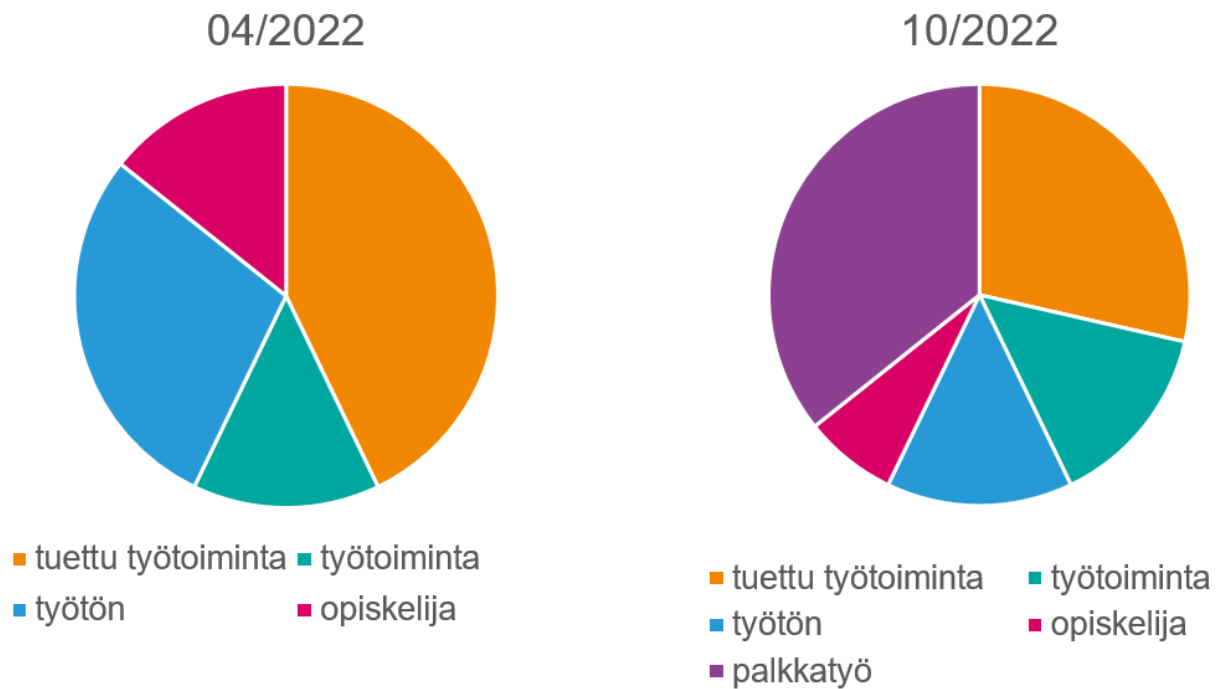
Laatukriteereihin perustuva tuetun työllistymisen työhönvalmennuksen pilotointi on toteutettu yhteistyössä Seinäjoen kaupungin tuetun työn palvelun kanssa. Seinäjoen kaupungin tuetun työn palvelun kohderyhmänä ovat erityistä tukea tarvitsevat henkilöt, mm. kuntouttavan työtoiminnan asiakkaat, vammaiset henkilöt sekä sosiaalihuollon päihde- ja mielenterveystyön asiakkaat. Asiakkaille on kirjattu päätös Tuetun työn palvelusta Seinäjoen kaupungin vammaispalveluista tai aikuissosiaalityön palveluista. Tuetun työn palvelu ja päätökset perustuvat sosiaalihuoltolakiin. (Sosiaalihuoltolaki 1982/710, 27 e§: Vammaisten henkilöiden työtoiminta ja 27 d §: Vammaisten henkilöiden työllistymistä tukeva toiminta. Sosiaalihuoltolaki 30.12.2014/1301, 14§: Tuen tarpeisiin vastaavat sosiaalipalvelut; muita 11 §:n mukaisiin tarpeisiin vastaavia asiakkaan hyvinvoinnille välttämättömiä sosiaalipalveluja).

Pilotti toteutettiin 03-12/2022. Asiakastyössä työskenteli 50% työajalla työhönvalmentaja.

Työhönvalmennus pisteytettiin Tuetun työn palvelun olemassa olevaan prosessiin ja se täytti selkeästi laatukriteereihin perustuvan työhönvalmennuksen kriteerit. Pisteytys tehtiin yhteisesti tuetun työn palvelun tiimin kanssa, johon kuuluu kolme työhönvalmentajaa. Kykyviisari on ollut käytössä asiakastyön tukena.

Tulokset

Pilotin aikana palvelussa oli asiakkaita yhteensä 7, joista yksi oli ohjautuessaan työttömyysetuudella ja muut kuusi eläkkeellä. Pilotin aikana asiakasprosessit lähtivät osan kohdalla etenemään nopeasti, osa prosesseista vaatii selkeästi enemmän aikaa. Kuviossa 17 on kuvattuna asiakkaiden tilanne pilotin alussa huhtikuussa 2022 sekä pilotin loppumetreillä lokakuussa 2022. Pilotin aikana tapahtui palvelusiirtymiä kuvion 18 osoittamalla tavalla. Lyhyen ja pienimuotoisen pilotin tulokset noudattelevat samaa linjaa muiden hankkeiden ja pidempikestoisten pilottien tuloksia.

Kuvio 17. Asiakkaiden tilanne pilotin alussa huhtikuussa 2022 sekä pilotin loppupuolella lokakuussa 2022.

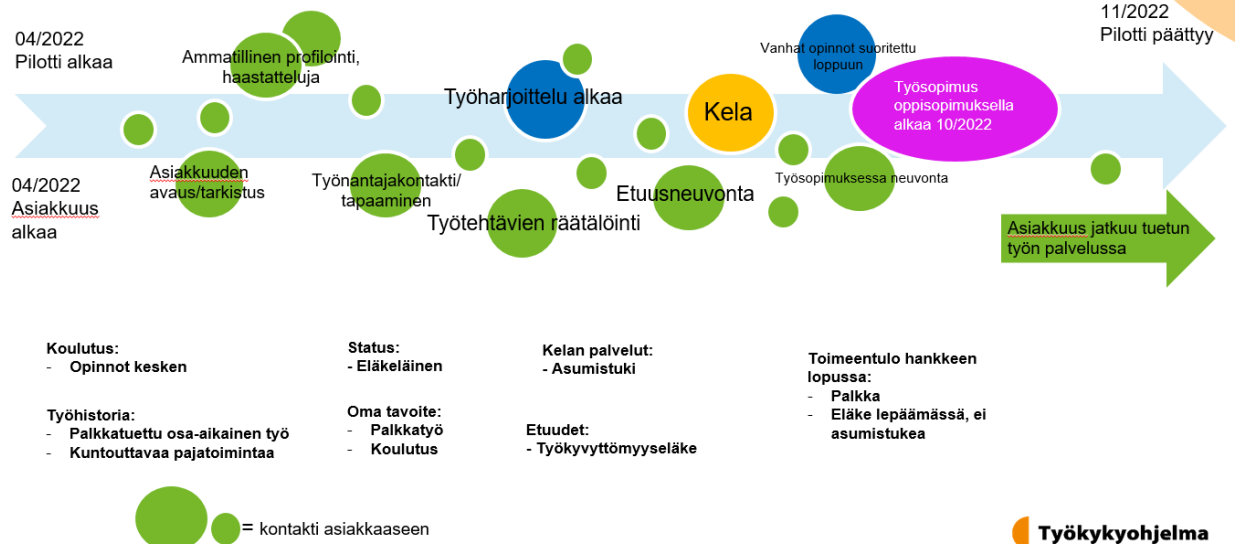
Lähtötilanne	Toimeentulo	Päätyessä	Toimeentulo
tuetun työn työtoiminta, eläkkeellä	työkyvyttömyyseläke	palkkatyö	<u>palkka+eläke+asumistuki</u>
eläkkeellä, keskeneräiset opinnot	työkyvyttömyyseläke	palkkatyö oppisopimuksella (edelliset opinnot tehty loppuun)	palkka (eläke lepäämässä)
työtön	työttömyyspäiväraha	palkkatyö	palkka + asumistuki
työtön (kuntoutus), eläkkeellä	työkyvyttömyyseläke	vapaaehtoistyö, mahdollisuus palkkatyöhön	työkyvyttömyyseläke (muuttumassa palkaksi)
työtoiminta, eläkkeellä	työkyvyttömyyseläke	työtoiminta (ei aktiivinen)	työkyvyttömyyseläke
tuetun työn työtoiminta, eläkkeellä	työkyvyttömyyseläke	tuetun työn työtoiminta	työkyvyttömyyseläke
tuetun työn työtoiminta, eläkkeellä	työkyvyttömyyseläke	tuetun työn työtoiminnassa (ei aktiivinen)	työkyvyttömyyseläke

Kuvio 18. Asiakkaiden lähtötilanne ja palvelusiirtymät pilotin aikana.

Laatukriteereihin perustuvan tuetun työllistymisen työhönvalmennuksen pilotin seitsemästä asiakkaasta kolme työllistyi pilotin aikana. Yhden asiakkaan osalta vapaaehtoistyö on muuttumassa palkkatuetuksi työksi. Asiakkaat ovat työllistyneet erilaisille aloille erilaisin sopimuksin: oppisopimuskoulutukseen hoitotyöhön (hoiva-avustaja), työhön avoimille työmarkkinoille (kaupan ala) sekä työhön kolmannelle sektorille (ICT-ala). Kolmen asiakkaan kohdalla työpaikkaa haetaan edelleen, sillä osaamisen ja suunnan kartoittaminen on vienyt muita asiakkaita pidempään.

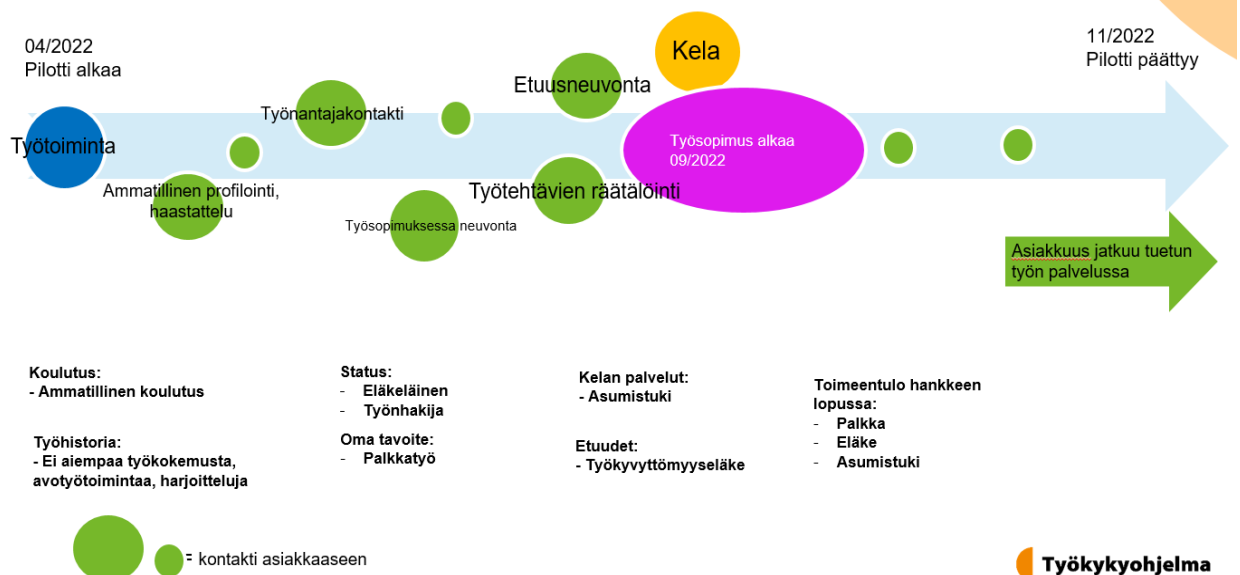
Kuvioissa 19 ja 20 on kuvattu kaksi palvelupolkuesimerkkiä laatukriteereihin perustuvasta työhönvalmennuksesta.

Case 1

Kuvio 19. Pilotin asiakaspolkuesimerkki 1.

Case 2

Kuvio 20. Pilotin asiakaspolkuesimerkki 2.

Pilotti toteutettiin sosiaalipalveluna Tuetun työn palvelussa, joka on osa Seinäjoen kaupungin vammaispalveluita. Aikaisemmin asiakasohjaukset ovat tulleet palveluun pääsääntöisesti vammaispalveluista. Asiakkaita on ohjautunut myös muita reittejä (mm. Itse tai lähiverkoston yhteydenoton kautta, TYP, työllisyyspalvelut) ja palvelulle on haettu päätös vammaispalveluista (tai aikuissosiaalityöstä). Hankkeen aikana palvelun piiriin alkoi ohjautumaan aiempaa enemmän myös

päihdepalveluiden asiakkaita (ei vammaispalveluiden palvelutarvetta). Pilotin loppumetreillä asiakasprosessi myös heidän osaltaan selkeni ja ensimmäisten asiakkaiden prosessit lähtivät aikuissosiaalityön päätöksillä käyntiin.

Itsearviointi

Marraskuulla 2021 käytiin keskustelua hankkeen osalta tuetun työllistymisen työhönvalmennuksen tavoitteiden toteutumattomuudesta, keskustelussa oli mukana hanketoimijat, hankepäällikkö, TAYS-alueen aluekoordinaattori ja THL:n 2. toimenpidekokonaisuuden projektipäällikkö. Keskustelun yhteenvedona todettiin, että hankkeen tavoitteisiin ei tehdä muutoksia. Toimintaa pilotoitiin hankkeen aikana pienimuotoisesti Seinäjoen alueella. Laatukriteereiden mukaista tuetun työllistymisen työhönvalmennusta olisi tarve laajentaa tulevaisuudessa koko Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen alueelle. Toiminta on koettu tärkeäksi tukitoimeksi sosiaalipalveluiden asiakkaille, joilla on tavoitteena ja toiveena työllistyä. Pilotia toteutettiin Seinäjoen kaupungin tuetun työn palvelussa, jossa vastaavalla toiminnalla on pitkät perinteet. Muualla Etelä-Pohjanmaan maakunnassa vastaavaa toimintaa ei ole ollut vastaavassa laajuudessa. Seinäjoen tuetun työn palvelun pilotin perusteella laatukriteerit toivat työhön lisäraamia, vaikka esimerkiksi yrityskontaktoinnin määrässä ei ole alueellamme todennäköisesti missään tilanteessa mahdollista tavoittaa viiden pisteen kriteeriä.

Hankkeen aikana toteutettu pilotti oli kestoaltaan lyhyt sekä resurssi ja asiakasmäärä pieni. Siitä huolimatta palvelun todettiin olevan tarpeellinen ja tuovan pienimuotoisenkin kokeilun perusteella hyviä tuloksia. Kokeilun perusteella toiminnasta on laadittu mallinnus, jonka perusteella pohjalta toimintaa olisi mahdollista laajentaa Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueelle. Pilotointi olisi ollut hyvä saada käyntiin jo hankkeen alkuvaiheessa, mutta erilaiset yhteistyöneuvottelut ja kriteeristöön liittyvät haasteet viivästyttivät alkua. Pilotin lähdettyä käyntiin se sujui hyvin ja toiveena olisi ollut jatkaa kokeilua pilottimuotoisesti pidempäänkin.

Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin alla toimii IPS-hanke, Sijoita ja valmenna -hanke, jonka toiminta jää hankkeen jälkeen pysyvästi hyvinvointialueen toimintaa mielenterveys- ja päihdepalveluihin osaksi kuntoutuksen tukiyksikön toimintaa. Laatukriteereiden mukainen tuetun työllistymisen työhönvalmennus puolestaan jatkuu perhe- ja sosiaalipalveluissa osana työllisyyteen ja osallisuuteen liittyvien sosiaalipalveluiden kokonaisuutta. Tällä hetkellä palvelun resurssi on Seinäjoen kaupungin kolme htv, mutta laajentuminen koko maakuntaan vaatii resurssin kasvattamista. Muualla maakunnassa työhönvalmennusta tehdään vaihtelevin resurssein esimerkiksi osana toimintakeskuksen toimintaa. Mallinnus ja suuntaa antava kustannuslaskelma koko maakunnan kattavalle laatukriteereiden mukaiselle tuetun työllistymisen työhönvalmennukselle on tehty hankkeessa.

On ollut hienoa todeta, että pienimuotoisesta pilotista huolimatta laatuperusteinen työhönvalmennus on herättänyt alueella kiinnostusta ja tietoisuus on lisääntynyt. Tärkeänä tekijänä on ollut valmennuksen saapuminen alueelle kahden hankkeen saattamana samanaikaisesti eli palvelulla on ollut Seinäjoen alueella mahdollista saavuttaa erilaisia kohderyhmiä. Hankkeemme työhönvalmentaja on pilotin aikana opiskellut kuntoutus-, tuki- ja ohjauspalvelujen erikoisammattitutkintoa Sedussa ja mukana on ollut myös IPS-hankkeen työhönvalmentajia. Osana työvalmennuksen osaamisalan kokonaisuutta yhden koulutuspäivän (5.10.2022) teemana on ollut laatukriteereihin perustuva työhönvalmennus, jossa on käyty läpi sekä tuetun työllistymisen asiakkaille että mielenterveyden häiriöihin sairastuneille henkilöille suunnattuja valmennusmalleja sekä kouluttajan että hankkeiden työhönvalmentajien johdolla.

Pilotin päättyessä asiakasprosessit jatkuvat tuetun työn palvelussa. Laatukriteerit jäivät toiminnan taustalle tuetun työn palveluissa. Tavoitteena on pilotin ja hankkeen jälkeen jatkaa laatuperusteisen työhönvalmennuksen jalkauttamista alueelle kehittämistyön tukemana. Saadun palautteen perusteella toiveena on, että laatukriteereihin perustuva tuetun työllistymisen työhönvalmennus tulisi mahdolliseksi kaikille kohderyhmään kuuluville työhön motivoituneille asiakkaille.

Laatukriteereiden mukaisen tuetun työhönvalmennuksen havaitut hyödyt:

- Ns. IPS-mallin käyttö laajemmalle kohderyhmälle
- Sosiaalipalveluna toteutettu työhönvalmennus tavoittaa asiakasryhmät, joille ns. TE-palveluiden työhönvalmennus ei riitä
- Laatuiperusteinen työhönvalmennus hyvä jatkokolku esim. Pitkään kuntouttavassa työtoiminnassa olleille asiakkaille (sosiaalipalveluna palvelun voi aloittaa päällekkäin kuntouttavan työtoiminnan kanssa)
- Kriteeristö luo työlle raamin; mm. asiakasmäärän rajausta tärkeätä, palvelun keston rajaamattomuus myös keskeisen tärkeätä ko. asiakaskohderyhmällä
- Luotu lomakkeisto tukee työn sujuvuutta
- Etuusneuvonta ja Kelan rooli tärkeä osa työhönvalmennusta
- Työn löytymisellä suuri merkitys asiakkaiden itsetunnolle ja hyvinvoinnille mahdollisesta toimeentulon tippumisesta huolimatta, myös yhteiskunnallinen merkitys suuri
- Toimii työkaluna alueelle pysyväksi toiminnaksi jääville työkyvyn tuen tiimeille
- Yhteistyössä IPS-valmennuksen kanssa voidaan alueella saavuttaa mahdollisimman laaja asiakaskohderyhmä hyväksi koetun laatukriteeristöön perustuvan valmennuksen avulla

Laatukriteereiden mukaisen tuetun työhönvalmennuksessa havaitut haasteet:

- Asiakkaiden etuuksien seuranta hyvästä Kela-yhteistyöstä huolimatta haastavaa
- Asiakkaan toimeentulon tippuminen palkkatyön seurauksena
- Työnantajayhteistyö vaatisi vielä enemmän aikaa ja panostusta
- Työnantajien asennemuutos ja tietoisuuden lisääminen vaatii aikaa
- Oman osaamisen ja kiinnostuksen kohteiden sanoittaminen ja löytäminen saattaa viedä prosessin alkuvaiheessa aikaa
- Onko mallia resurssien vuoksi mahdollista jalkauttaa koko hyvinvointialueelle?

Kokemuksia laatuiperusteisesta työhönvalmennuksesta:

"Yhteistyö toimi helposti, ennen on ollut haasteita työtehtävien räätälöinnissä."

"Oli hyvä, että valmentajalla oli kokemusta alalta, jolle nyt työllistyin."

"Nyt ei katsottu ongelmaa, vaan katsottiin sen taakse. Huomioitiin ja pohdittiin, miten ongelma ratkaistaan työssä."

"Laatukriteerit toivat työhön raamit, joiden sisällä on helppo työskennellä."

3.3. Alihankintamalli

Toteutus

Alihankintatyön teettämistä maakunnassa selvitettiin kuntiin lähetetyn, sosiaalihuollon tuetun työllistymisen palveluita kartoittaneen kyselyn ohessa. Kyselyyn vastasivat kuntien sosiaalityöntekijät. Kysely toteutettiin touko-kesäkuussa 2021. Alihankintatyön teettämistä ei ole aiemmin kartoitettu Etelä-Pohjanmaalla.

Tulokset

Kyselyyn vastasi kolme alueen kunnista/kuntayhtymistä. Jokaisen vastanneen kunnan/kuntayhtymän alueella alihankintatyötä tehtiin. Kyselyn avulla ei kuitenkaan saatu nykyisistä toimintakäytännöistä juurikaan lisätietoa avoimien kysymysten osalta. Alihankintatyö on tällä hetkellä käytännössä esim. pumpulin tai LVI-alan osien pussitusta. Työtä alihankintana ostavat mm. LVI-liikkeet. Työstä maksetaan ns. työosuusrahaa, eli työstä ei makseta varsinaista palkkaa. Tulona toimintaan osallistuvalla ihmisillä on pääosin eläke.

Alihankintaa tehdään oletettavasti useissa maakunnan toimintakeskuksissa, joissa alihankintatyön tekemistä toteutetaan usein ryhmämuotoisesti. Käytössä voi olla esim. ryhmätyösopimus. Alihankintatyötä toteutetaan alueella tällä hetkellä useamman sosiaalihuollon tuetun työllistymisen palvelussa, kyselyn vastausten perusteella ei kuitenkaan kuntouttavassa työtoiminnassa. Rinnalla kulkevista palveluista kyselyssä mainittiin työtoiminta ja terveydenhuollon palvelut. Käytännöt kuitenkin vaihtelevat alueella paljon.

Kartoituksessa kävi ilmi, että alueella on viime vuosina pyritty asiaan liittyvien haasteiden vuoksi välttämään alihankintatöitä. Alueen joissakin toimintakeskuksissa tehdään alihankintatöiden tyyppisesti töitä, lisäksi on ollut käytössä ryhmätyösopimuksia. Selvitystyön aikana nousi esiin Suupohjan liikelaitoskuntayhtymän toimintakeskuksen kiinnostus muuttaa perinteinen alihankintamalli ryhmätyösopimukseksi, jonka pohjalta tehtiin toimintamallikuvaus ilman pilotointia.

Toimintamallin kuvaus lyhyesti (asiakasprosessia kuvattu kuviossa 21):

- Perinteinen alihankintatyö muutettaisiin työsuhteiseksi siten, että yritys tilaa työn ja työ suoritetaan palkkasuhteisena
- Tuki ja ohjaus työhön tulee toimintakeskukselta, johon myös työn suorittavilla asiakkaila on työsuhde
- Työsuhteiselle työlle ns. oma yksikkö, ei osana toimintakeskuksen muuta toimintaa
- Ryhmätyösopimus n. 10 henkilölle, joiden yhteenlaskettu työpanos esim. 4–5 htv
- Työsopimukset 1-24kk mittaisia (päivien ja tuntien määrä asiakkaan kokonaistilanne huomioiden)
- Suunnattu ensisijaisesti vammaispalveluiden asiakkaille
- Palkkaus TES:n mukaan
- Yritys X tilaa työvaiheita toimintakeskukselta
- Työtehtävät pääsääntöisesti kokoonpanoon ja pakkaukseen liittyviä tehtäviä
- Ryhmätyösopimukseen perustuvia työtehtäviä suoritetaan omassa yksikössä (toimintakeskuksen kanssa sama kiinteistö)
- Tiimivastaava vastaa työsuhteista, ohjaaja tukee työn suorittamisessa
- Asiakkaan muut palvelut ja etuudet yhteen sovitettuna palkkatyöhön (tiivis yhdyspinta mm. Kelaan)
- Työsuhteen päättyessä jatkosta sopiminen (uusi työsopimus, muut palvelut (palvelutarpeen mukaan, mahdollisesti jatkopolutus laatukriteereihin perustuvan tuetun työllistymisen työhönvalmennuksen kautta)

Ryhmätyösopimusprosessi

Työkykyohjelma

Kuvio 21. Asiakkaan prosessi ryhmätyösopimuksesta sovittaessa.

Toimintamallin vahvuuksia, heikkouksia, mahdollisuuksia ja uhkia on pohdittu SWOT-analyysin avulla (kuvio 22).

Työkykyohjelma

Kuvio 22. SWOT-analyysi suunnitellusta ryhmätyösopimusmallista.

Itsearviointi

Alihankintamallin kokonaisuuden edistäminen lähti hankkeessa käyntiin vasta myöhäisessä vaiheessa, syynä tähän oli henkilöstövaihdos. Alueella lähdettiin alihankintamalliin liittyvää selvitystyötä tekemään kuitenkin jo vuoden 2021 aikana. Erityistä kiinnostusta mallin kehittämiseen ei vielä silloin ollut havaittavissa. Alihankintamallin nykytilakartoituksen osalta oli tavoitteena jalkautua vuoden 2021 aikana alueen toimintakeskuksiin, mutta koronapandemian vuoksi suunniteltu jalkautuminen ei toteutunut. Marraskuulla 2021 käytiin keskustelua hankkeen osalta alihankintamalliin liittyvien tavoitteiden toteutumattomuudesta, keskustelussa oli mukana hanketoimijat, hankejohtaja, Sisä-suomen - alueen aluekoordinaattori ja THL:n 2. toimenpidekokonaisuuden projektipäällikkö – keskustelun yhteenvetona todettiin, että hankkeen tavoitteisiin ei tehdä muutoksia. Vuoden 2022 keväällä alihankintamallin muuttaminen ryhmätyösopimukseksi alkoi herättää enemmän kiinnostusta ja yhteistyö LLKY:n alueen vammaispalveluiden kanssa lähti käyntiin.

Alueelle olisi ollut hyvä saada Työkykyohjelman aikana myös pienimuotoinen pilotti alueelle, mutta se ei hankkeen aikana ollut mahdollista. Selvitystyön lisäksi hankkeen aikana kuitenkin kirjattiin toimintamalliehdotus, joka on valmis käyttöön otettavaksi tulevalle hyvinvointialueella. Pilotti alihankintaan liittyen olisi antanut työsuhteisista alihankintatöistä alueelle arvokasta kokemusta, mutta TOIMEKSI-hankkeen päättyessä kokeilu jää toteutettavaksi hankkeen jälkeiseen aikaan.

3.4. Ammattilaisten osaamisen vahvistaminen

Toteutus

TOIMEKSI-hankkeen organisanoimana on järjestetty alueella useita koulutuksia ja webinaareja.

- TYÖKYVYN TUKI – työkyvyn ja työllistymisen tuen koulutus ajalla 16.9.–29.10.2021
 - Koulutus oli osa hallituksen Työkykyohjelmaa
 - Koulutuksen laajuus oli 2 opintopistettä eli 54 tuntia, tästä webinaarien osuus oli n. 14 tuntia ja verkkoaineisto tehtävineen 40 tuntia
 - Koulutukseen osallistui neljä hanketyöntekijää, Kelan projektityöntekijä sekä projektiryhmän määrittämien kriteerien mukaisesti yksi osallistuja/organisaatio alueelta ilmoittautumisjärjestyksessä. Osallistujia oli hanketoimijoiden lisäksi EPSHP/Toimintakykykeskuksesta (Toike), Sedusta, Etelä-Pohjanmaan TE-toimistosta, Kuusiokuntien sosiaali- ja terveystyöntekijästä, Seinäjoen kaupungilta, Tuki- ja osaamiskeskus Eskoosta
 - Koulutus sisälsi osiot 1) Asiakasosallisuus, 2) Palvelutarpeen tunnistaminen ja arviointi, 3) Työkyvyn tuen suunnitelma, 4) Työkyvyn tuen keinot, 5) Palvelujärjestelmä ja yhteistyö, 6) Palvelujen koordinointi ja 7) Hyvät käytännöt ja toimintamallit
- Kokemustoimijawebinaari Yhtä kaikki järjestettiin maakunnan ammattilaisille 29.9.2021. Tilaisuus järjestettiin yhteistyössä Kokemusasiantuntijatoiminta osaksi kuntien peruspalveluita -hankkeen, Tulevaisuuden sote-keskus -hankkeen, Rakenneuudistus-hankkeen ja Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin kokemustoimijatoiminnan kanssa.
 - Tilaisuuden tarkoituksena oli lisätä ammattilaisten osaamista ja tietoisuutta kokemustoimijuudesta
- IPS, toiminnallinen menetelmäkoulutus, verkkokoulutus vuoden 2021 aikana
 - Tietoa koulutuspäivistä ja tallenteista markkinoitu alueen toimijoille
- Työttömien työkyvyn arviointi ja tukeminen – kaiken viisauden alku on tosiasioiden tunnistaminen 16.2.2022
 - Koulutuksen järjesti Oorniki Oy (Raija Kerätär, Liisa Paavola ja Outi Saarnisaari)
 - Koulutus tarjottiin alueen työnhakijoiden terveydenhoitajille ja teeman parissa työskenteleville lääkäreille
 - Koulutukseen osallistui yhteensä 17 henkilöä
- Työkykykoordinaattorikoulutus keväällä 2022

- Yhteistyökoulutus Pirkanmaan työkykyhankkeen kanssa; mukana koulutuksessa oli kaksi hanketyöntekijää Etelä-Pohjanmaalta
- Neuropsykiatrinen työvalmentaja -koulutus, ohjelma löytyy liitteestä 4
 - Toteutus kevät-syky 2022 yhteistyössä Wellmind Oy:n kanssa
 - 22 osallistujaa, joilla tehtäväkuvassa työvalmennusta tai vastaavaa työtä
 - Koulutus sisälsi 11 lähiopetuspäivää ja case-työnohjausta
 - Pirkanmaan työkykyhankkeesta mukana kaksi osallistujaa
- Erityisryhmien työkyvyn tuen tiimin kehittämispäivä 14.3.22. Kehittämispäivän veti tiimin lääkäri ja teemana oli arviointiprosessien kehittäminen.

Kela järjesti kolme valtakunnallista webinaaria liittyen työkyvyn tuen teemaan. Näitä webinaareja markkinoitiin alueen toimijoille.

- Tukea työkyvyn arviointiin -Kelan webinaari työkyvyn arviointia tekeville lääkäreille 9.11.2021
- Kela info työkykyohjelman hankkeille 10.11.2021
- Osatyökykyisyys – Työelämän loppu? -Webinaari 30.8.2021, jossa paneelikeskustelussa oli mukana Etelä-Pohjanmaan alueelta Kelan projektityöntekijä

Koulutusten lisäksi osaamista on vahvistettu työpajatyöskentelyn avulla sekä hankkeen järjestämien infojen ja eri tilaisuuksissa olleiden puheenvuorojen kautta. Hanke on ollut mukana useissa erilaisissa verkostoissa ja työryhmissä, mm. Ohjaamo-toimijoiden kanssa on kokoonnuttu säännöllisesti. Työkyvyn tuen toimintaa on tuotu tutuksi myös yhteistyönä Tulevaisuuden sote-keskus ja Ikäkot -hankkeiden kanssa järjestetyissä seminaareissa. Lisäksi alueen toimijoiden osaamista työkyvyn tuen tiimien osalta on lisätty esittelemällä tiimien toimintaa ja ohjausprosessia mm. TE-palveluille, ELY:lle sekä Luovin työelämäkoordinaattorille. Työkyvyn tuen tiimin perehdytyskansiota on työstetty alueen työkyvyn tuen tiimitoimijoiden tueksi. Ammattilaisten osaaminen ja tietoisuus työkyvyn ja työllistymisen tuen palveluista on lisääntynyt em. toiminnan kautta.

Tulokset

Alueelle on järjestetty edellä mainitun toteutussuunnitelman mukaisesti työkyvyn ja työllistymisen tuen teemaan liittyviä koulutuksia. Kiinnostuneita osallistujia on ollut koulutuksiin helppo saada, halukkaita olisi ollut enemmän kuin koulutuksiin oli mahdollista ottaa. Koulutuksia on suunnattu hyvinvointialueelle siirtyville työntekijöille, mutta osallistujia on ollut myös muista keskeisesti työkyvyn tukeen liittyvistä yhdyspinnoista.

Työkyvyn tuki - työkyvyn ja työllistymisen tuen koulutuksen suoritti loppuun kaikki aloittaneet 11 osallistujaa. Koulutus vahvisti osallistujien osaamista työkyvyn ja työllistymisen tuen palvelukokonaisuuksien ja keinojen suunnittelussa, asiakasosallisuuden vahvistamisessa sekä verkostoyhteistyössä sekä opetti ymmärtämään asiakasosallisuuden ja monialaisen yhteistyön merkityksen. Työkykykoordinaattorikoulutuksesta valmistui molemmat koulutukseen osallistuneet hanketyöntekijät. Koulutuksen myötä kaksi hanketyöntekijää voi jatkossa toimia alueella myös työkykykoordinaattorin tehtävissä.

Laatuperusteisen työhönvalmennuskoulutuksen materiaali löytyy verkosta ja perustuu IPS-koulutusmateriaaliin. Kulutusta on markkinoitu erityisesti hankkeen alkupuolella laajasti. Laatuperusteisen työhönvalmennuksen toiminta-ajatus on kirkastunut alueella hankkeen pilotin myötä, josta on kerrottu konkreettisin esimerkein tuloksia ja valmennuspolkuja.

Neuropsykiatrinen työvalmentaja -koulutukseen osallistui 22 opiskelijaa, joista valmistui 21. Koulutukseen osallistuneista on koottu työikäisten neurokirjon asiakkaiden osaaajaverkosto. Verkoston tarkoituksena on ylläpitää osaamista ja tunnistamista sekä kykyä ohjata asiakasta entistä paremmin oikeanlaisiin palveluihin. Osaaajaverkostolla on yhteinen Teams-alusta ja jatkotapaaminen on sovittu. Tapaamisten yhteydessä on mahdollisuus case-työnohjaukseen kouluttajan johdolla.

Työkyvyn tuen tiimin perehdytyskansiota on laadittu yhteistyössä alueen työkyvyn tuen parissa työskentelevien ammattilaisten kanssa. Perehdytyskansioon osalta työ jatkuu vielä hankkeen päätyttyä, koska tavoitteena on kuvata ja avata työkyvyn tuen tiimin lisäksi materiaalissa myös alueen muita

työikäisten palveluita ja mm. sosiaalipalveluiden rakenne. Rakennetta ei ole vielä kirjattu auki hyvinvointialueella, joten se on vielä auki ja kuvaamatta myös perehdytyskansiossa. Tavoite on, että valmis työkyvyn tuen tiimin perehdytyskansio löytyy jatkossa hyvinvointialueen materiaalipankista.

Hankkeen aikana aluetta tiedotettiin laajasti Kelan järjestämistä työkyvyn tuen koulutuskokonaisuuksista. Näissä jokaisessa webinaarissa oli osallistujia Etelä-Pohjanmaan alueelta.

Itsearviointi

Ammattilaisten osaamisen vahvistaminen on onnistunut hankkeessa hyvin ja monipuolisesti. Erilaiset työpajat ovat mahdollistaneet toimijoiden tiiviin keskustelun, jonka tuloksena osaaminen ja tietoisuus verkoston eri toimijoiden rooleista työkyvyn ja työllistymisen tukena on vahvistunut. Tietoisuus palveluista on lisääntynyt. Laajempi verkosto tunnistaa nyt työkyvyn tuen tarpeita ja ohjauksia mm. Työkyvyn tuen tiimeihin on tullut aikaisempaa varhaisessa vaiheessa ja myös uusilta tahoilta (mm. neuvolasta).

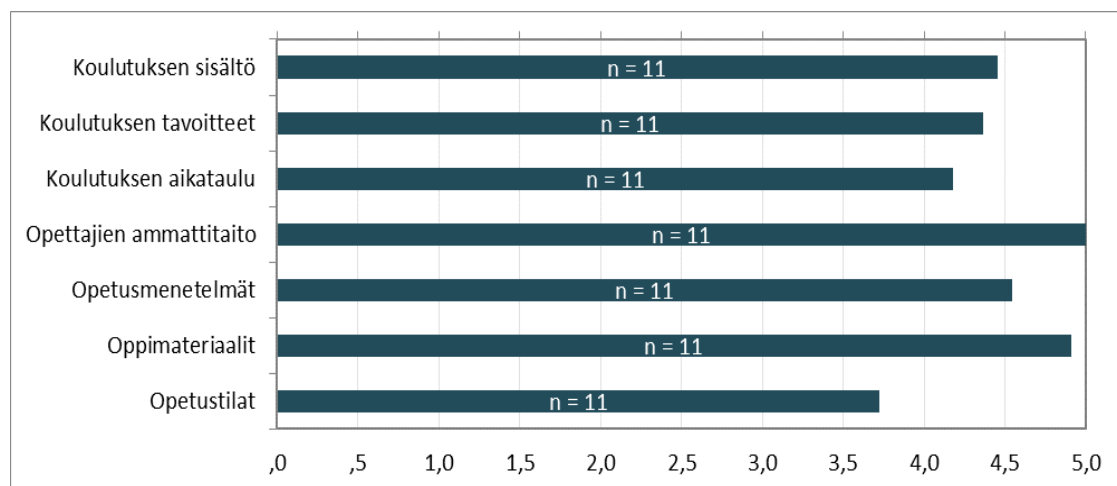
Alueen toimijoita on saatu osallistumaan ja sitoutumaan hankkeen aikana järjestettyihin koulutuskokonaisuuksiin hyvin. Osallistujia olisi ollut enemmän, mitä koulutuksiin oli mahdollista ottaa osallistujia. Jatkossa on tärkeitä mahdollistaa vastaavanlaisia koulutuksia alueen toimijoille säännöllisesti. Verkosto muuttuu ja elää jatkuvasti, osaamisen ylläpitäminen on laajan työkyvyn ja työllistymisen tuen kentällä keskeistä asiakasprosessien etenemisen näkökulmasta.

Alueella järjestetyn koulutuskokonaisuuden sekä verkostoyhteistyön tuloksena on SeAMK:ssa alkamassa jatkossa työkykykoordinaattorikoulutus. Tavoitteena on koulutuskokonaisuuden käynnistyminen kevään 2023 aikana. Hankkeen työntekijöiden kokemuksia on hyödynnetty koulutuskokonaisuuden suunnittelussa.

Hankkeen aikana toteutettu Neuropsykiatrinen työvalmentaja -koulutus on koettu hyvänä ja hienona uutena avauksena. Koulutukseen osallistuneille lähetettiin Webropol-kysely. Kyselyyn vastasi 11 osallistujaa, tulokset ovat nähtävissä kuviosta 23.

Koulutukseen osallistuneiden kokemuksia kartoitettiin mm.: "Valitse mielestäsi kutakin alla olevaa asiaa parhaiten kuvaava vaihtoehto antamalla sille arvosana 1–5".

1 = Heikko, 2 = Välttävä, 3 = Tyydyttävä, 4 = Hyvä, 5 = Erinomainen

Kuvio 23. Palaute neuropsykiatrinen työvalmentaja -koulutuksesta.

3.5. Seuranta ja arviointi

Toteutus

Hankkeen arviointisuunnitelmassa on todettu arviointia toteutettavan kansallisen Työkykyohjelman ohjeistuksen mukaisesti sekä valtakunnallisella että alueellisella tasolla. Valtakunnallisen tason arviointiin on osallistuttu pyydytyllä tavalla. Alueellista arviointia on toteutettu suunnitelman mukaisesti hyödyntäen monialaista projektiryhmää sekä hankkeen muita työryhmiä.

Hankkeen loppupuolella arviointia on toteutettu laajemmin erilaisin menetelmin. Hankkeen verkostotoimijoille on annettu mahdollisuus tuoda näkemyksiään esiin mm. nimettömän Padlet-kyselyn kautta. Hankkeen projektiryhmälle järjestettiin arviointikeskustelu viimeisessä projektiryhmän kokouksessa.

Varsinainen hankkeen arviointikeskustelu (arviointiakvaariomenetelmä) järjestettiin SONet BOTNIAn toteuttamana osana hankkeen viimeistä projektiryhmää. Arviointimenetelmä perustuu aktiiviseen kuuntelun ja puhumisen vuorotteluun. Jokainen projektiryhmän jäsen vastasi vuorollaan esitettyyn kysymykseen muiden kuunnellessa. Keskustelun tavoitteena oli tuottaa tietoa hankkeen toteutumisesta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin sekä kuulla ajatuksia jatkotyöskentelyä ajatellen. Menetelmän mukaisesti keskustelulle oli nimetty vetäjä sekä kirjuri. Keskustelun lopuksi oli hankehenkilöstön kommenttipuheenvuoro.

Arviointikeskustelussa käytiin läpi seuraavat sisällöt yksi kysymys kerrallaan:

Eletään syksyä 2023. Saadun palautteen perusteella Toimeksi -hankkeen kehittämiskokonaisuuksissa tehtävässä työssä (tukipaperi/muistilista tavoitteista ja toimenpiteistä jaettu tilaisuudessa) monet sisällöt ovat osoittautuneet hyvin toimiviksi.

a) Mihin sinä olet erityisen tyytyväinen tässä tilanteessa? Mikä on muuttunut?

b) Mikä on edistännyt kehitetyn kokonaisuuden etenemistä?

c) Mitä sinä itse teit asian edistämiseksi omassa työroolissasi palvelun tuottajana, lääketieteen ammattilaisena, sosiaalityöntekijänä, -ohjaajana, kokemusasiantuntijana, johtajana, päättäjänä/ mahdollisessa muussa roolissa?

Mikä huolestutti vuosi sitten syksyllä 2022 kehittämiskokonaisuuksien etenemisessä?

a) Koitko syksyllä 2022 jonkin asian estävän tavoitteellisen työskentelyn tekemistä/ kehittämiskokonaisuuksien toteutumista?

b) Mikä sai huolesi hälvenemään? Miten itse sitouduit ja mitä tekemällä? Mitä sinä olet tai edustamasi organisaatio on valmis tekemään, että hankkeen tulokset juurtuvat käytäntöön?

Tulokset

Hankkeen toteutumista on arvioitu säännöllisesti hankesalkkuun. Hankkeen strategisessa ohjausryhmässä on esitelty hankkeen etenemistä ja tuloksia. Hankkeen projektiryhmä on kokoontunut suunnitelman mukaisesti noin joka toinen kuukausi. Projektiryhmässä on käyty lävitse hankkeen etenemissuunnitelmaa, kokonaisuuksia ja tavoitteita. Projektiryhmä on arvioinut hankkeen etenemistä ja työstänyt mm. hankkeen itsearviointia tukevaa materiaalia.

Hankkeen seuranta ja arviointi oli suunniteltu siten, että riskit tunnistettiin varhain ja huomioitiin ennakolta. Tavoitteiden toteutumista ja aikataulua seurattiin oma-arviointina suunnitellusti ja säännöllisesti. Poliittinen ohjausryhmä ja alueet olivat tiiviisti mukana hankkeen seurannassa ja arvioinnissa. Ohjausryhmän työskentely oli säännöllistä ja myös kansallinen seuranta toteutui suunnitelman mukaan.

SONet BOTNIAn toteuttamassa arviointikeskustelusta hanke sai hyvää palautetta. Keskustelusta nousi esiin hankkeen konkreettinen ja aidosti monialaisesti tehty työ työkyvyn ja työllistymisen tuen teemoja

edistään. Arviointikeskustelussa todettiin, että hankkeen tekemä tulevaisuuteen tähdännyt kehittämistyö näkyy palveluvalikossa jo nyt. Keskustelussa esiin nousseita asioita on kirjattu laajemmin tämän raportin jatkotoimenpide-ehdotuksiin sekä kehittämiskokonaisuuksien itsearviointeihin.

Sisä-Suomen yhteistyöaluekierroksella hanke sai THL:n edustajilta hyvää palautetta tehdystä työstä ja hankkeen arvioitiin olevan valtakunnallisesti kärkihankkeiden joukossa. Strategisessa ohjausryhmässä hanke sai runsaasti kiitosta eri toimijoilta työkyvyn ja työllistymisen tuen eteen tehdystä hyvästä työstä. Ohjausryhmä huomioi hankkeen laajan kokonaisuuden ja erinomaisen kehittämistyön. Laatukriteereihin perustuvan työhönvalmennuksen tuloksia pidettiin vaikuttavina. Ohjausryhmässä hyvinvointialueen johdon mukaan tällaista konkreettista toimintaa tarvitaan jatkossakin ja ehdottomasti hankkeen tekemää työtä hyödynnetään hyvinvointialueella.

Itsearviointi

Hankkeen arvioinnin toteuttaminen on ollut haastavaa laajan kokonaisuuden vuoksi. Hankesalkun sisältöjen kokonaisuuksien yhteensovittaminen hanketavoitteisiin on vaatinut mielikuvitusta ja joustavuutta, kun ne eroavat paljon painopisteistä ja vaativat kokonaisuuksien pilkkomista hankesalkkuun. Arviointia on muokattu sopimaan mm. hanketavoitteisiin ja hankesalkun otsikointiin sekä ns. päähankkeen että osahankkeen osalta. Matkan varrella olisi ollut tarpeellista ja toivottavaa saada palautetta hankesalkkuraportoinnista, silloin hankkeen seuranta ja arviointia olisi ollut mahdollista tarvittaessa täsmentää.

Työkykyohjelman alku on melkein "sekasortoista", hankkeen aluksi THL:n taholta saatiin todella paljon monenlaista koulutusta, tietoisuutta hankkeen tavoitteista ja isoa ja pientä työpajaa useaan otteeseen ja lyhyellä varoitusaajalla. Hankkeessa meni pitkään ennekuin päästiin varsinaiseen toimeenpanoon, kun oli niin paljon tapahtumia, jotka vaativat osallistumista. Mutta, samalla kaikki hanketoimijat saivat myös hyvän ymmärryksen siitä, kuinka laajasta kokonaisuudesta koko työkyky -ohjelmassa olikin kysymys.

Hankkeessa käytettiin Kykyviisaria, mutta sen käyttö ei kaikilta osin soveltunut luontevasti osaksi toimintaa. Työkyvyn tuen tiimit ovat pääsääntöisesti kertaluontoisia tapaamisia, jolloin Kykyviisarin seurantamittaukset eivät olleet mahdollisia. Erityisryhmien työkyvyn tuen palvelukokonaisuudessa Kykyviisari on ollut tiiviimmin mukana prosessissa, mutta sen täyttäminen on tapahtunut pääsääntöisesti paperiversiona (selkokielinen). Täyttäminen on ollut työlästä muiden tutkimusten ja neurokirjon problematiikasta johtuvien haasteiden vuoksi. Vasta hankkeen loppupuolella kävi ilmi, että Kykyviisaritunnuksilla on seurattu myös hankkeiden asiakasmääriä. Rekisteritutkimukseen suostumuksensa antoi kahdeksan asiakasta.

Kykyviisarin on todettu soveltuvan hyvin asiakkaan alkukartoitusvaiheeseen soveltuvilta osin. Haasteena alueella on kuitenkin koettu myös se, että Kykyviisari on useissa eri palveluissa käytössä ja tieto ei keräännä yhteen. Asiakkaat saattavat täyttää useita Kykyviisareita lyhyen ajan sisällä ja turhautuvat siihen, ettei tieto täytettyjen Kykyviisareiden kesken liiku eri toimijoiden välillä. On todettu, että parhaiten Kykyviisari toimisi asiakastyön alkuvaiheessa, kun palvelutarve ei ole vielä selvillä.

3.6. Viestintä

Toteutus

TOIMEKSI-hankkeen viestintä on toteutettu osana Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskushankkeen viestintää. Etelä-Pohjanmaalla on koko hankealan ollut käytössä www.epsoteuudistus.fi -nettisivusto, jonka alla on viestitty Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen valmisteluun sekä hankkeiden kehittämistyöhön liittyen. Sivustolla on ollut oma otsikko TOIMEKSI-hankkeelle, josta ovat löytyneet hankkeen yhteystiedot, kehittämiskokonaisuudet, tapahtumainfo, blogikirjoituksia kehittämisteemoista sekä seuranta- ja ohjausryhmien pöytäkirjat. Etelä-Pohjanmaan sote-uudistukseen liittyvillä sosiaalisen median tileillä on viestitty TOIMEKSI-hankkeen sisällöistä.

Hankkeen tekemän kehittämistyön tukena ovat toimineet projektiryhmä, työnyrkit ja teematyönyrkit sekä työpajat, joista osa on kokoontunut useamman kerran ja osa kertaluontoisesti erilaisten teemojen ympärille. Projektiryhmän ja työnyrkien jäseniä varten luotiin Teams-ryhmät tiedotusta ja muuta viestintää varten. Hankkeen viestintää on toteutettu myös perinteisesti sähköpostin avulla. Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen valmistelun nettisivulla (www.epsoteuudistus.fi) on viestitty myös hankkeiden tekemästä kehittämistyöstä.

Hanke järjesti päätösseminaarin livetapahtumana Seinäjoella Framin auditoriossa 29.11.2022. Tapahtumaan osallistui yli 70 alueen toimijaa eri organisaatioista. Mukana tapahtumassa oli edustusta sosiaalipalveluista, terveydenhuollosta, TE-palveluista, Kelasta, järjestöistä sekä muiden hankkeiden henkilöstöä. Päätösseminaarissa esiteltiin asiantuntijapuheenvuorojen lisäksi hankkeen tekemää kehittämistyötä konkreettisten esimerkkien kautta. Hankkeen alussa järjestetty Kick off –tilaisuus toteutettiin keväällä 2021 koronasta johtuen etänä.

Tulokset

Työkyvyn tuen teema on saanut palstatilaa niin sosiaalisen median kanavilla kuin myös Etelä-Pohjanmaan sote-uudistuksen nettisivustolla. Viestinnän kautta on ollut mahdollista lisätä toimijoiden tietoisuutta ja osaamista työkyvyn tuen teemaan liittyen. Sote-uudistushankkeiden yhteinen kanava on mahdollistanut työkyvyn ja työllistymisen tuen teeman nousemisen esiin osana laajempaa kokonaisuutta. Lisäksi hankkeen tapahtumista on tiedotettu Etelä-Pohjanmaan työelämäosallisuuden ja sosiaalisen työllistämisen eli TYSO-verkoston sosiaalisen median sivustolla.

Hankkeen kokonaisuuksiin liittyen on kirjoitettu Etelä-Pohjanmaan sote-uudistuksen nettisivustolle blogikirjoitukset aiheista työkyvyn tuen tiimit osana sote-keskusta, sekä Erityisryhmien työkyvyn tuen palvelukokonaisuus.

Ohessa linkit blogikirjoituksiin:

[Työkyvyn tuen tiimit osana sote-keskusta - E-P soteuudistus \(epsoteuudistus.fi\)](#)

[Erityisryhmien työkyvyn tuen palvelukokonaisuus - E-P soteuudistus \(epsoteuudistus.fi\)](#)

Etelä-Pohjanmaalla työkyvyn tuen teemasta on kirjoitettu blogikirjoitukset myös Kelan projektityöntekijän toimesta.

Ohessa linkit Kelan blogikirjoituksiin:

[Aimo-heimolaisuutta laajentamassa työkykyhankkeessa - Elämässä.fi \(elamassa.fi\)](#)

[Kelan rooli yllätti kumppanit - Elämässä.fi \(elamassa.fi\)](#)

Itsearviointi

Hankkeen viestintä on toteutettu osana Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskushankkeen viestintää. Tämä on luonut viestinnän osalta sekä mahdollisuuksia, mutta myös haasteita. Seuraajia sosiaalisen median kanavilla on ollut runsaasti, Facebookissa 1,6 t seuraajaa, Instagramissa 636 seuraajaa ja Twitterissä 532 seuraajaa. Viestintä on tavoittanut lukuisia henkilöitä yli maakuntarajojen.

Työkyvyn ja työllistymisen tuen teemojen parissa työskentelevälle henkilöstölle on ollut hankeaikana suunnattuna paljon päällekkäistä kehittämistyötä eri organisaatioista ja hankkeista. Viestintä on ollut laajaa, mutta päällekkäisestä kehittämistyöstä johtuen alueen toimijoiden osallistuminen kansallisiin tilaisuuksiin on ollut toisinaan vähäisempää. Hankkeen alueelliseen kehittämistyöhön toimijat ovat sitoutuneet hyvin.

Hankkeen viestintään olisi ollut varmasti tärkeätä panostaa vielä enemmän, mutta viestintään ei ollut varattu erillistä resurssia. Viestintä on koronan vuoksi painottunut suurelta osin sähköiseen viestintään, koska tapaamisten järjestäminen on ollut rajoitusten vuoksi haasteellista. Viestinnän näkökulmasta on

ollut tärkeätä, että on saatu kansallisen Työkykyohjelman puitteissa yhtenäiset pohjat ja selkeät ohjeet viestinnän visuaalisuuteen. Yhtenäisyys ja logojen tunnettavuus on helpottanut viestintää ja sen yhdenmukaisuutta. Hankeen viestintä on ollut helposti tunnistettavissa.

Hanke sai loppuseminaarista paljon positiivista palautetta sekä sisältöön että toteutukseen liittyen. Seminaarin koettiin olleen hyvä kokonaisuus, jossa käytännönläheiset esimerkit ja puheenvuorot olivat parasta antia. Päivä oli kuulijoiden mukaan rakennettu hyvin siten, että alkuosan esitykset liittyivät päivän teemaan hyvin ja lopuksi esitellyt hankkeen kehittämiskokonaisuudet olivat selkeitä, napakkoja ja mielenkiintoisia.

4. Ehdotukset jatkotoimenpiteiksi

4.1. Tärkeimmät opit

Hankkeen aikana työkyvyn tuen tiimit on saatu käyntiin koko hyvinvointialueella, joka on tulevia sote-keskuksia ajatellen tärkeä asia. Projektiryhmästä saadun palautteen perusteella on ollut iso saavutus saada jaettua tietoa työkyvyn tuen tiimien toiminnasta laajasti ja tasapuolisesti koko maakunnan alueelle. Lisäksi kiitosta on tullut verkostojen ja eri toimijoiden mukaan ottamisesta kehittämistyön tukena toimiviin työryhmiin. Jatkossa on keskityttävä edelleen tiedonjakoon, jotta ennaltaehkäisevän ja varhaisen puuttumisen tavoitteeseen pääsy vahvistuu entisestään. On ollut erittäin merkityksellistä ja tärkeää, että TOIMEKSI-hankkeen kautta on voitu nostaa työkyvyn tuen kokonaisuuksia ja työikäisten palveluita osana sote-keskusta. Jatkossa on tärkeää jatkaa työkyvyn tuen tiimien kehittämistä, ylläpitää toiminnan yhtenäisyyttä ja turvata tiimien jatko hyvinvointialueella.

Alueella on ilmeinen yhteinen tahtotila kehittää työkyvyn ja työllistymisen asioita eteenpäin. Verkostot ja yhdyspinnat ovat lähteneet mielellään mukaan työryhmiin ja sitoutuneet kehittämistyöhön. Yhteisen tahtotilan ja verkostojen merkitys nousi esiin myös projektiryhmän palautekeskustelussa. Kun asiakkaan asiassa ovat kaikki tarvittavat tahot mukana ja monialaiselle työlle annetaan sen tarvitsema aika, syntyy myös tuloksia. Mukana olevilla ihmisillä on ollut halu viedä asioita eteenpäin, kehittämistyöhön on osallistettu oikeat henkilöt. Saman pöydän äärellä asiat ovat edenneet hyvin.

Moniammatillisuus ja osaaminen on ollut kaiken työn taustalla. Hankkeessa tehdyn työn tavoitteet ovat juontuneet alueen tarpeista ja toiminnan aikana niille on annettu mahdollisuus toteutua. Hankkeen kokonaisuudet ja tavoitteet ovat olleet selkeät, kehittämistyössä on ollut selkeät asiat mitä on viety eteenpäin. Kehittämistyössä kaikki kumppanit ovat olleet aktiivisia ja heitä on kuultu. Tiiviin yhteistyön kautta on syntynyt uusia näkökulmia ja palaset ovat loksahaneet kohdalleen.

Heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevien asiakasryhmien (mm. neurokirjon asiakkaat, kehitysvammaiset, Luovin ammattiopistosta valmistuneet) puolesta on hankkeen aikana puhuttu paljon. On tärkeää, että Erityisryhmien työkyvyn tuen palvelukokonaisuus jatkaa toimintaansa Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueella ja palvelua tarvitsevat asiakkaat osataan ohjata mahdollisimman varhaisessa vaiheessa tiimin arviointiin. Työnantajien kanssa tehtävään yhteistyöhön tarvitaan vielä lisäpanostusta, että täsmätyökykyisten potentiaali saadaan paremmin esiin. Työnantajien kanssa tehtävä yhteistyö on osin riippuvaista myös työmarkkinatilanteesta. Työvoiman tarpeen ollessa suuri, täsmätyökykyisten työvoimapotentiaali on helpompi saada käyttöön ja perusteltua työnantajalle. Erilaisten palveluiden (mm. laatuperusteinen työhönvalmennus) merkitys tilanteessa on suuri, sillä niiden avulla työnantajan on mahdollisuus saada itselleen ja työyhteisölleen tukea. Hankkeen aikana toteutettu laatuksiteereihin perustuva tuetun työllistymisen työhönvalmennusta pilotoitiin onnistuneesti ja siitä toivotaan alueelle pysyvää palvelua. Tiiviillä työhönvalmennuksella on mahdollista saattaa työelämään kaikista heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevia henkilöitä ja saada sitä kautta positiivisia taloudellisia vaikutuksia maakunnallisesti sekä kansallisesti, mutta erityisesti asiakkaiden hyvinvoinnin lisääntymisen näkökulmasta.

Hankkeen aikana tehtyä kehittämistyötä on tehty tiiviissä yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa resursseja ja osaamista hyödyntäen. Haasteena ja pelkona ollut ns. kehittämisen ähky ei konkretisoitunut hankke aikana. Eri toimijoiden sitoutuminen kehittämiseen on ollut hyvää ja alueella on vakiinnut yhteinen tahtotila työkyvyn ja työllistymisen tuen palveluiden kehittämiseen. Yhdyspintatoimijat (mm. Kela ja TE-toimisto) ovat olleet tiiviisti Sote-toimijoiden kanssa kehittämässä työkyvyn tuen tiimien kokonaisuutta. Yhteistyö asiakastyön osalta on ollut luontevaa ja tulee jatkumaan Sote-keskusten aloittaessa toimintansa vuoden 2023 alussa. Hankkeessa työskennelleen Kelan projektityöntekijän myötä Kela on tullut ns. lähemmäksi muita verkostoja ja Kelan palvelut ja keräämä tieto on saatu varhaisemmassa vaiheessa mukaan asiakkaiden palveluprosesseihin. Työtä on haastanut yhteisen työvälineen puuttuminen (Teamsin tietoturva) sekä hankkeen ajoittuminen korona-aikaan, jolloin suuri osa tapaamisista on täytynyt toteuttaa etänä.

Työkykyohjelma on alueellamme nivottu tiiviiksi osaksi hyvinvointialueen palveluiden sisältöjä valmistelemaa hankekokonaisuutta. Hankkeen työntekijät ovat päässeet osallistumaan hyvinvointialueen

valmistelutyöryhmiin. Yhteistyö on mahdollistanut työkyvyn ja työllistymisen tuen teemojen kulkemisen mukana osana hyvinvointialueen valmistelua ja tulevan sote-keskuksen palveluita. Hankesuunnitelman mukainen tiivis yhteys kokonaisuuteen on osoittautunut hankkeen edetessä erittäin hyväksi ratkaisuksi, sillä hankkeen kokonaisuuksia on siirtymässä luontevasti osaksi sote-keskuksen palveluita.

Korona-haasteet ovat olleet koko ajan kehittämisen mukana. Työryhmätyöskentely ja tapaamiset ovat toteutettu lähes koko hankkeen ajan etänä. Yhteiskehittäminen verkostojen kanssa ei ole ollut niin sujuvaa, kun hankkeen suunnitteluvaiheessa oli tarkoitus. Koronasta huolimatta hanke on edennyt hyvin, mutta olemassa olevien verkostojen tunteminen osoittautui odotetumpaa tärkeämmäksi jalkautumisen muuttuessa etänä pidettyihin palavereihin.

Hankkeen kokonaisuuksien parissa työskennelleiden asiantuntijoiden yhteinen näkemys on, että riittävän resurssin (henkilöstö ja aika) varaaminen työllistymisen ja työkyvyn tuen tarpeessa oleville asiakkaille tuo kiistatta tuloksia. Hyvin sujuneita, positiivisia asiakaspolkuja on syytä nostaa jatkossa esiin, sillä niiden kautta tehdyn työn tulokset konkretisoituvat.

4.2. Mitä seuraavaksi

Hankkeen tekemän kehittämistyön jalkauttamiseen ja juurruttamiseen jäi hankeaikana melko vähän aikaa. Hankkeen aikana saatiin paljon aikaan mm. työkyvyn tuen tiimien työn yhtenäistämiseen liittyen, mutta yhteisen mallin juurtumisen eteen on tehtävä työtä hyvinvointialueen aloittaessa toimintansa. Tavoitteena on varmistaa työkyvyn tuen tiimien yhdenmukainen toiminta alueella sekä vahvistaa laatuperusteiden työhönvalmennuksen roolia osana sosiaalipalveluita.

Projektiryhmän palautteista nousi esiin työkyvyn tuen tiimien jatkuvuuden takaaminen myös tulevaisuudessa. Palvelu on nyt saatu laajennettua kattamaan jokaisen sote-keskuksen ja sen tulisi myös jatkossa olla lähellä asiakasta. Samoin olemassa olevien verkoston ylläpitäminen ja säilyminen on turvattava, kuten esim. TYP-työ. Lisäksi jatkossa tulisi panostaa siihen, että työllisyyspalvelut pysyvät ja tulevat entistä tiiviimmäksi osaksi sote-kokonaisuutta. Erityisen tuen tiimien osaamisen liittäminen osaksi palvelukokonaisuutta vaatii myös jatkossa kehittämistyötä. Esimerkiksi palveluun ohjautuminen jatkossa on noussut keskusteluissa esiin.

Työkykykoordinaattoreiden tarve tulevaisuudessa mm. työkyvyn tuen palveluiden koordinointiin ja kehittämistyöhön liittyen on noussut esiin useiden toimijoiden taholta. Projektiryhmän arviointikeskustelussa nostettiin esiin tulevalle hyvinvointialueelle siirtymisen tuovan palveluiden järjestämiseen myös uusia mahdollisuuksia. Heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevien henkilöiden palvelut on nyt mahdollista järjestää uudelleen, organisoituminen on vielä kesken. Palveluiden yhdenvertaisuus on tärkeätä taata koko alueella. Tulevaisuuden tavoitteena on tunnistaa entistä paremmin mahdolliset palveluvajeet ja resurssin riittävyys työkyvyn ja työllistymisen tuen palveluihin liittyen.

4.3. Riskien toteutuminen

Hankkeen melko lyhyt toteuttamisaika sekä verkoston laajuus ja monialaisuus oli hankehakemuksessa kirjattu riskeiksi isojen toiminnallisten muutosten aikaansaamisen näkökulmasta eri organisaatiossa. Hankehenkilöstön ja yritysten sitoutuminen haastaviin asiakkaisiin on aina vaativaa ja tarvitsee erityistä osaamista. Riskeihin on pyritty varautumaan hankkeen valmistelun aikana ottamalla mukaan laajasti eri organisaatioita ja pyytämällä mukaan kommentteja ja henkilöstön tarpeita ohjelman tavoitteista lähtien.

Alueen ja toimijoiden tunteminen ennalta osoittautui tärkeäksi tekijäksi em. asioihin liittyen, koska hanke aika oli laajoihin kokonaisuuksiin nähden lyhyt.

Hankehenkilöstön osalta on tapahtunut jonkin verran muutoksia hankekauden aikana. Projektiryhmän arviointikeskustelussa hankehenkilöstö sai kuitenkin kiitosta tarttumisestaan konkreettisiin asioihin

haastavassa työmarkkina-asemassa olevan asiakasryhmän osalta. Kehittämistyötä on tehty suunnitelman mukaisesti verkostoa kuunnellen.

Hanke on tiivistänyt yhteistyötä työkyvyn tuen eri toimijoiden kesken. Verkoston laajuutta, monialaisuutta ja monitahoisuutta on pystytty hyödyntämään. Hanke (hanketoimijat) aktiivisesti mukana ja kumppaneina verkostoissa, promootoreina ja fasilitoijina, tuomassa kehittämis- ja tulevaisuusnäkökulmaa. Samalla on tullut näkyväksi miten laaja verkosto toimijoita on, sen "hallinta" ei liene edes mahdollista tai tarpeen, yhteisissä keskusteluissa on kuitenkin tultu tutuiksi niin ihmiset kuin palvelutkin ja yhteinen tavoite kaikilla ilmeinen. Hankehakemuksessa riskinä tunnistettu organisaatioiden sitoutumisen haaste ei hankkeessa konkretisoitunut. Hankehenkilöstö sai eri organisaatiot ja toimijat hyvin sitoutettua yhteisen kehittämistyön äärelle koko maakunnan laajuisesti.

5. Mistä materiaali löytyy

Hankkeen materiaalit löytyvät jatkossa Innokylästä, linkki: [Innokylä \(innokyla.fi\)](http://innokyla.fi). Hankkeessa kehitetyt lomakkeet mm. työkyvyn tuen tiimien toimintaa koskien sekä työkyvyn tuen tiimien perehdytyskansio löytyvät jatkossa hyvinvointialueen materiaalipankista / intrasta.

6. Loppusanat

Etelä-Pohjanmaalle haettiin aluksi kahta hankekokonaisuutta työkykyohjelmasta, toinen maakunnan alueelle ja toinen Eskoon kuntayhtymän alueelle. Hankesuunnitelmien yhdistäminen yhdeksi hankkeeksi tuli ministeriön velvoittamana syyskuussa 2020 ja yhteinen hankesuunnitelma saatiin tiivistettyä TOIMEKSI-hankkeeksi. TOIMEKSI-hankkeesta tuli hyvä kokonaisuus, se toi verkostot yhteen osatyökykyisten ja vammaisten henkilöiden kohdalla ja tietoisuus ja osaaminen lisääntyi koko verkoston osalta.

Työkykyohjelman kautta työkyvyn ja työllistymisen tuen teemat ovat nousseet keskusteluun ja tietoisuuteen aiempaa vahvemmin. Alueella on tehty teemaan liittyen aiemmin hyvää kehittämistyötä, mutta kansallinen hankekokonaisuus on nostanut teeman eri tavalla esiin. Työkyvyn ja työllistymisen tukeminen kuuluvat kaikille; yksilön työkyvyllä on laaja merkitys hänen oman hyvinvointinsa näkökulmasta, mutta myös yhteiskunnan talouden ja toimivuuden kannalta.

Hankkeen aikana on koettu onnistumisia, joiden taustalla on aina asiakkaan yksilöllinen tarve ja tavoitteet. Hankkeen myötä alueen toimivia käytäntöjä on saatu yhtenäistettyä sekä tehtyä uusia avauksia uusien palvelumallien muodossa. Viesti työkyvyn ja työllistymisen palveluiden tarpeesta on mennyt eteenpäin ja saavuttanut useita ammattilaisryhmiä. Hyvinvointialueelle siirryttäessä on mahdollisuus järjestää heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevien asiakkaiden palvelut uudelleen työllistymisen näkökulma huomioiden.

Hankeaika päättyy haastavasti juuri hyvinvointialueen toiminnan alkaessa, mutta toivomme yhteisen tahtotilan kantavat kehittämistyötä eteenpäin Etelä-Pohjanmaan alueella jatkettavan kehittämistyön sekä asiakastyön kautta. Työkyvyn tuen tiimien kehittämistyö ja toiminta jatkuu Tulevaisuuden sote-keskus hankkeessa. Erityisryhmien työkyvyn tuen palvelukokonaisuus siirtyy Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueelle vammaispalveluihin osana Eskoon asiantuntijapalveluita. Ammattilaisten osaaminen ja ammattitaito ei muutostilanteessa katoa, se on tärkeä kivijalka muutostilanteessa.

LIITE 1

LÄHETE KONSULTAATIO TIIMIIN / TYÖKYVYN TUEN TIIMIIN (TYKE- TIIMIIN)

Lähetteen liitteenä on toimitettava myös asiakkaan suostumus käsiteltävien tietojen vaihtoon konsultaatio-/työkyvyn tuen tiimissä (Y100-lomake, saatavilla <https://www.kela.fi/documents/10192/3861304/Y100.pdf>). Tämä suostumuslomake on käytössä Työkykyohjelman hankeajan eli 31.12.2022 saakka.

ASIAKKAAN TIEDOT:

Nimi: _____ Henkilötunnus: _____

Lähiosoite: _____ Puhelinnumero: _____

Postinumero ja – toimipaikka _____

KYSYMYKSET ASIAKKAALLE Mitä asioita haluat selvittää tyke-tiimissä?

OHJAAVAN TAHON HUOMIOITA

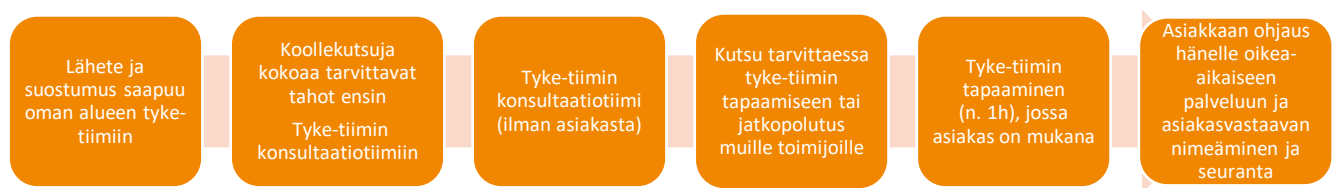
Ohjaava taho: ☐ Kuntakokeilu ☐ TE-toimisto ☐ Sosiaalipalvelut ☐ Terveyspalvelut
☐ Kela ☐ Kunnan työllisyyspalvelut ☐ Oppilaitos ☐ Asiakas ☐ Asiakkaan lähiomainen
☐ TYP ☐ Muu, mikä? _____

Lähtetäjän nimi ja yhteystiedot: _____

Lähete saapunut konsultaatiotiimiin/tyke-tiimiin : ____ . ____ . 202__

MIKÄ ON KONSULTAATIOTIIMI JA TYÖKYVYN TUEN TIIMI ELI TYKE-TIIMI?

Etelä-Pohjanmaan alueella toimii työkyvyn tuen tiimejä (Tyke-tiimejä), jotka tarjoavat moniammatillista tukea ja apua työ- ja toimintakyvyn haasteisiin. Tyke-tiimissä ovat mukana oman Sote-keskuksen alueella toimivat paikalliset (omat) työntekijät sekä mm. Kelan ja TE-toimiston alueelliset työntekijät, jotka asiakastietoja käsittelevät. Asiakkaan asiaa käsitellään tiimissä pääsääntöisesti kertaluonteisesti alla olevaa prosessikuvausta noudatellen.

Kenelle tarkoitettu:

Henkilöille, joilla tilanne on tavalla tai toisella haasteellinen ja sitä on tarpeellista pohtia useamman ammattilaisen kanssa mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Asiakkaan kysymykset voivat liittyä esimerkiksi työllistymistä, koulutusta, kuntoutusta, terveydenhoitoa, tai sosiaalista tilannettaan koskeviin asioihin.

Tavoite:

Konsultaatio- ja Tyke-tiimin tavoitteena on, että asiakkaan tilanne selkeytyy. Jatkopolku voi löytyä jo Tyke-tiimiä edeltävässä konsultaatiotiimissä ja asiakas ohjataan hänen palvelutarpeensa mukaisiin palveluihin. Tarvittaessa asiakas kutsutaan moniammatilliseen Tyke-tiimiin. Tyke-tiimissä suunnitellaan ja yhteensovitetään asiakkaan palvelukokonaisuus ja etuudet. Tavoitteena on, että asiakkaalle nimetään asiakasvastaava ja löydetään hänen tilanteeseensa mahdollisimman sopiva jatkopolku.

Keitä mukana:

Konsultaatiotiimissä ovat mukana sosiaaliohjaaja/sosiaalityöntekijä, työnhakijoiden terveydenhoitaja, työntekijät Kelalta ja TE-palveluista sekä koollekutsuja, mikäli ei ole edellämäinituilta tahoilta. Konsultaatiotiimissä asiakkaan asiaa käsitellään ns. paperikonsultaationa ilman asiakasta, mutta asiakkaan suostumuksella.

Alueellisissa tyke-tiimeissä on mukana asiantuntijoita mm. terveydenhuollosta (terveydenhoitaja, lääkäri), sosiaalitoimistosta, mielenterveys- ja päihdepalveluista (mm. psykiatrian sairaanhoitaja, psykiatri), Kelalta, Te-toimistosta tai kuntakokeilusta. Asiakas voi halutessaan pyytää mukaansa tyke-tiimin tapaamiseen jonkun muun oman tukihenkilön tai läheisen.

Miten hakeutua Tyke-tiimiin:

Tyke-tiimiin voit hakeutua jonkun ohjaavan tahon kautta, esimerkiksi sosiaali- tai terveystoimen, Te-palveluiden, Kelan tai oppilaitoksen kautta, jossa olette yhdessä työntekijän kanssa todenneet haasteita työ- ja toimintakyvyssä. Tarvittaessa voit olla myös itse yhteydessä suoraan oman alueesi koollekutsuun.

- Ohjaavan tahon kanssa täytät lähetteen konsultaatio- /Tyke-tiimiin ja allekirjoitat suostumuksen tietojen vaihtamisesta.
- Lähetteen ja suostumus tietojen vaihtamisesta toimitetaan **salattuna** kunkin alueen Tyke-tiimin koollekutsujalle. Yhteystiedot löytyvät alapuolelta.
- Lähetteen ja suostumuksen saavuttua perille, sinulle tulee aikanaan yhteydenotto ja mahdollisesti kutsu moniammatillisen Tyke-tiimin tapaamiseen.

Tyke-tiimin nimi	Lomakkeen toimitusosoite tai suojattu sähköposti
Ilmajoen tyke-tiimi	xxx
Isokyrön tyke-tiimi	xxx
Järvi-Pohjanmaan tyke-tiimi	xxx
Kaksineuvoisen tyke-tiimi	xxx
Kurikan tyke-tiimi (+ Jalasjärven tiimi)	xxx
Kuussoten tyke-tiimi	xxx
Lapuan tyke-tiimi	xxx
Seinäjoen tyke-tiimi	xxx
Suupohjan tyke-tiimi	xxx

LIITE 2

TYÖKYVYIN TUEN KOONTI

Sukunimi	Etunimet
Henkilötunnus	Puhelin
Lähiosoite	Postinumero ja postitoimipaikka

Taustatiedot

(mm. perhetilanne, asuminen)

Ajokortti ☐ Kyllä☐ Ei**Toimeentulo ja sosiaaliturva**

(mm. taloudellinen tilanne, työttömyysturva, toimeentulotuki, muut etuudet, velka-asiat ja ulosotto)

Sosiaalinen tilanne

(mm. arjessa pärjääminen, sosiaalinen tukiverkosto, ystäväpiiri, ajankäyttö, päihteet, mahdolliset tuomiot, oikeudenkäynnit, rangaistukset)

Koulutus

(mm. koulumenestys, oppimisvaikeudet, tutkinnot, kurssit, keskeytyneet opinnot ja syyt)

Asevelvollisuus suoritettu ☐ Kyllä

☐ Ei, miksi? _____

Työhistoria, työttömyyden kesto ja työllistymistä edistävät palvelut

(mm. työsuhteet ja niiden kesto, työkokeilut ja kuntouttava työtoiminta sekä niihin liittyvät keskeytykset ja niiden syyt, työttömyyden kesto)

Aikaisempien työpaikkojen tukimuodot

(mm. palkkatukityöt, räätälöidyt työtehtävät/työaika, TE-toimiston työolosuhteiden järjestelytuki)

Aikaisemmat sosiaalipalvelut (mm. sosiaalinen kuntoutus, vammaispalvelut)**Sairaudet ja niiden vaikutukset arkeen, aikaisemmat sairauspäivärahaspätökset**

(mm. sairaudet, oireet ja lääkitys, lääkärinlausunnot, sairauspäivärahan päätökset, myös kielteiset päätökset ja perusteet liitteeksi)

Viimeisin terveystarkastus tehty ____ . ____ . 202__

Asiakkaan arvio omasta työkyvystään (asteikolla 1-10) ____

Aikaisemmat tutkimus- ja hoitotoimenpiteet, lääkärinlausunnot, laboratoriokokeet ja reseptilääkkeet

(mm. aikaisemmat arviot työ- ja toimintakyvystä, B-lääkärinlausunnot, laboratoriokokeet ja lääkitys)

Aikaisemmat kuntoutustoimenpiteet ja niiden vastuutahot/toteuttajat

(mm. ammatillinen kuntoutusselvitys, ammatillinen kuntoutus, lääkinnällinen kuntoutus, fysioterapia ja psykoterapia)

Kuntoutustuki- ja työkyvyttömyyseläkepäätökset

(mm. työkyvyttömyyseläkehakemukset, mahdolliset kielteiset päätökset ja perustelut)

Harrastukset

(mm. nykyiset harrastukset, aikaisemmat harrastukset, mistä joutunut mahdollisesti luopumaan)

Vahvuudet ja erityisosaaminen

(vahvuudet mm. eri rooleissa; perheessä, työssä, harrastuksissa, mahdolliset erityisosaamiset)

Meneillään olevat palvelut ja toimenpiteet

(mm. kuntoutus-, päihde -ja/tai mt-palvelut, sosiaalinen kuntoutus ja/tai työllistymistä edistävät palvelut esim. kuntouttava työtoiminta, työkokeilu, palkkatukityö)

Koonti tämänhetkisestä verkostosta, palveluista ja yhteistyötahoista**Nimi (yhteyshenkilö)****Yhteystiedot****Palvelu /toiminto****TYÖKYVYN TUEN JATKOSUUNNITELMA****Työkyvyn tuen tiimin arviot, konkreettiset havainnot ja johtopäätökset asiakkaan työ- ja toimintakyvystä**

(mm. palaute kuntouttavasta työtoiminnasta, kykyviisarista yms. arvioinneista)

Asiakkaan oma arvio työ- ja toimintakyvystään ja jatkotoiveet

Läheiset tukijoukot ja muut mahdolliset tukitoimet

Työkyvyn tuen tiimin kanssa yhdessä asettamat tavoitteet, joihin yhteisellä työskentelyllä pyrimme palvelun aikana

- **Päätavoite:** (voi olla useampia)

Kokonaisuutta koordinoiva asiakasvastaava _____

Osatavoitteet ja toimenpiteet niiden saavuttamiseksi (toteutukset, aikataulut, tekijät)
Osatavoite: Toimenpide: Aikataulu: Toteutuksen vastuutaho:
Osatavoite: Toimenpide: Aikataulu: Toteutuksen vastuutaho:
Osatavoite: Toimenpide: Aikataulu: Toteutuksen vastuutaho:
Osatavoite: Toimenpide: Aikataulu: Toteutuksen vastuutaho:

Päivämäärä ja paikka
Asiakasvastaava ja yhteystiedot

Asiakkaan allekirjoitus ja nimenselvennys

LIITE 3

Annathan palautetta saamastasi palvelusta, jotta voimme kehittää toimintaamme

ARVIOINNIN KOHDE JA PALAUTTEEN ANTAJA

Organisaatio: _____

Palvelupiste: _____

Käynti- tai asiointipäivä: _____

Palautteen antaja: Asiakas ☐

Läheinen ☐

Muu ☐

Asioitko tällä käynnillä: Paikan päällä ☐

Etäyhteydellä ☐

Kuinka todennäköisesti suosittelet saamaasi palvelua läheisellesi tai ystävällesi?

Mikä vaikutti kokemukseesi eniten?

Valitse seuraavista kysymyksistä yksi vaihtoehto, joka parhaiten vastaa kokemustasi.

Asteikko:

- 1 = Täysin eri mieltä
- 2 = Osittain eri mieltä
- 3 = Ei samaa eikä eri mieltä
- 4 = Osittain samaa mieltä
- 5 = Täysin samaa mieltä

Sain apua, kun sitä tarvitsin

Minulle jäi tunne, että minusta välitettiin kokonaisvaltaisesti

Asiaani koskevat päätökset tehtiin
yhteistyössä kanssani

Koin oloni turvalliseksi palvelun aikana

Tiedän miten palveluni jatkuu

Saamani tieto palvelusta oli ymmärrettävää

Koin saamani palvelun hyödylliseksi

Mitä muuta palautetta haluat antaa

Palautteen voi antaa nimettömänä. Mikäli haluat vastauksen, kirjoita yhteystietosi alle.

Nimi:	
Puhelinnumero:	
Sähköpostiosoite:	

Neuropsykiatrinen työvalmentaja 2022 -koulutuksen ohjelma, Wellmind Oy

1. lähiopetuspäivä (Verkko-opetus)
Koulutuksen aloitus ja käytänteet Kokemusasiantuntijan luento
2. lähiopetuspäivä (Verkko-opetus)
Neuropsykiatrian perusteet ▪ Neuropsykiatrian määrittelyä ja teoreettista taustaa ▪ Keskeisimmät kehitykselliset neuropsykiatriset häiriöt yleisesti ▪ Keskeisiä käsitteitä ja ilmiöitä ja niiden merkitys ohjaustyössä Neuropsykiatrinen valmennus I ▪ Havainnointi ja arviointi ▪ TSV-sovellukseen perehtyminen ja asiakas-case
3. lähiopetuspäivä (Verkko-opetus)
Neuropsykiatrinen valmennus II ▪ Johdatus neuropsykiatriseen valmennukseen ▪ Valmennuksen prosessi Ratkaisukeskeisyys ohjaustyössä ▪ Ratkaisukeskeisyyden perusteet ▪ Dialogisuus ja narratiivisuus Toiminnanohjaus ▪ Toiminnanohjauksen teoreettinen perusta ▪ Toiminnanohjauksen osataidot
4. lähiopetuspäivä (Verkko-opetus)
Psykiatrin työkenttä kuntoutuksessa ▪ Tunnistaminen ja diagnosoinnin perusteet ▪ Lääkehoito ▪ Työkyvyn arvio ▪ Työvalmentajan rooli työkyvyn arviossa
5. lähiopetuspäivä (Verkko-opetus)

Neuropsykiatrinen valmennus III ▪ Prosessi ja ohjaustyö ▪ Valmennuksen keskeisiä menetelmiä Haastava käyttäytyminen ▪ Taustalla vaikuttavat tekijät ▪ Tunteiden säätely ▪ Itsesäätely ja kanssasäätely
6.lähiopetuspäivä (Verkko-opetus)
Reflektointia koulutukseen ja asiakasprosessiin liittyen Neuropsykiatria toimintaterapian näkökulmasta ▪ Mitä on toimintaterapia ▪ Kuinka työ- ja toimintakyvyn arvio liittyy kokonaisuuteen
7. lähiopetuspäivä
Case-työnohjaus
8. lähiopetuspäivä
Kertausta Neuropsykiatria psykologityön näkökulmasta ▪ Mitä psykologi/neuropsykologi tekee, milloin tarvitaan ▪ Neuropsykologiset tutkimukset, tulkinta ja hyödyntäminen
9. lähiopetuspäivä
Verkostotyöskentely ▪ Verkostotyöskentely ▪ Neuropsykiatrinen kuntoutuspolku ▪ Moniammatillisuus valmennusprojektissa Trauma ja neuropsykiatria ▪ Mitä trauma tarkoittaa ▪ Oireet ja niiden samankaltaisuudet ja rinnakkaisuus neuropsykiatristen häiriöiden kanssa ▪ Kuinka trauman mahdollisuus vaikuttaa ohjaustyöhön
10. ja 11. lähiopetuspäivä
Kehittämistehtävien läpikäynti ▪ Asiakas-casen purku ▪ Työnohjauksellinen lähestymistapa Koulutuksen päätös